

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2023/36145173626133508

VÝVOJ MENOVÝCH A EKONOMICKÝCH UKAZOVATEĽOV
VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH

Bakalárska práca

2023

Teodor Beriac

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

VÝVOJ MENOVÝCH A EKONOMICKÝCH
UKAZOVATEĽOV VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo, poisťovníctvo
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra financií
Vedúci záverečnej práce: Ing. Erika Majzlíková, PhD.

Bratislava 2023

Teodor Beriac

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracoval samostatne, pod vedením mojej školiteľky Ing. Eriky Majzlíkovej, PhD. pri použití zdrojov uvedených v zozname.

Bratislava, 11.5.2023

.....

podpis autora

Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať Ing. Erike Majzlíkovej, PhD. za spätnú väzbu, ochotu pomôcť, trpezlivosť a odborné rady pri písaní bakalárskej práce.

ABSTRAKT

BERIAC, Teodor: *Vývoj menových a ekonomických ukazovateľov vo vybraných krajinách.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Erika Majzlíková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 65 strán.

Cieľom bakalárskej práce je prehľad vývoja vybraných ekonomík, stav počas a po roku 2020 a taktiež prognóza do nasledujúcich období pomocou ekonomických ukazovateľov ako sú inflácia, hrubý domáci produkt, zamestnanosť či úrokové sadzby. Základným zdrojom dát je štatistická databáza Eurostat, ktorá vznikla práve na komparáciu krajín Európskej únie. Eurostat dopĺňajú aj ďalšie databázy ako napríklad Štatistický úrad Slovenskej republiky, či údaje z Štatistického úradu Európskej centrálnej banky, prípadne OECD. V práci sme porovnávame stredoeurópske krajiny skupiny Vyšehradská štvorka. Krajiny tejto skupiny tvoria bohatú históriu, sú kultúrne a záujmovo späté s cieľom integrácie a vzájomnej pomoci. Taktiež sú veľmi úzko späté aj geograficky a všetky sú členmi Európskej únie či NATO. Výsledkom práce je analýza vývoja daných ukazovateľov, poukázanie na silné a slabé stránky hospodárstiev V4 a vplyv pandémie a vojny na ekonomiky krajín.

Kľúčové slová: menová politika, ekonomický vývoj, krajiny V4, pandémie, energetická kríza

ABSTRACT

BERIAC, Teodor: *Development of monetary and economic indicators in selected countries*. – University of economics Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance – Thesis supervisor: Ing. Erika Majzlíková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 65 strán.

The goal of the bachelor's thesis was an development overview of selected countries, the state during and after 2020, as well as a forecast for the following years using economic indicators such as inflation, gross domestic product, employment and interest rates. Main source of data was the statistical database Eurostat, which was created mainly for the comparison of the countries of the European Union. Eurostat was supplemented by other statistical databases such as the Statistical Office of the Slovak Republic, or data from the Statistical Office of the European Central Bank, or the OECD. We compared the Central European countries of the Visegrád Group. The countries of this group are linked historically, culturally and by interests with the goal of integration and mutual help. They are also geographically very closely connected, and all are members of the European Union. The outcome of the work is an analysis of the development of the given indicators, pointing out the strengths and weaknesses of the V4 economies and the impact of the pandemic and war on the countries' economies.

Key words: monetary policy, economic development, V4 countries, pandemic, energy crisis

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek	8
Zoznam skratiek	9
Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	11
1.1 Menové ukazovatele	11
1.1.1 Hrubý domáci produkt	11
1.1.2 Inflácia	12
1.1.3 Nezamestnanosť	14
1.2 Pandemický šok	15
1.2.1 Pandemické opatrenia	17
1.2.2 Reakcia vlády na koronavírus	17
1.2.3 Dezinflácia počas obdobia pandémie	19
1.2.4 Vývoj pracovného trhu	20
1.2.5 Úrokové sadzby	24
1.2.6 Komunikácia ECB s verejnosťou	26
1.3 Energetický šok	27
1.3.1 Začiatok vojny	27
1.3.2 Vplyv vojny	28
1.3.3 Inflácia v energetických komoditách	28
2 Cieľ práce	30
3 Metodika práce a metódy skúmania	31
4 Výsledky práce a diskusia	34
4.1 Hrubý domáci produkt	34
4.2 Inflácia	38
4.2.1 Energie	40
4.2.2 Potraviny	45
4.2.3 Služby	47
4.2.4 Ostatné výrobky	48
4.3 Nezamestnanosť	49
4.4 Prognóza	54
Záver	56
Zoznam použitej literatúry	60
Prílohy	66

Zoznam grafov a tabuliek

Graf 1. Podiel pracovníkov pracujúcich z domu - EÚ 27.....	22
Graf 2. Pomer práce z domu v jednotlivých štátoch EÚ v rokoch 2009-2019 (% zamestnancov)	23
Graf 3. Agregát M1 v krajinách V4	26
Graf 4. Reálny HDP per capita, vlastné spracovanie.....	34
Graf 5. Medziročné tempá rastu reálneho HDP.....	36
Graf 6. Pôrodnosť	37
Graf 7. Priemerné tempo rastu reálneho HDP	37
Graf 8.HICP.....	39
Graf 9. Energie.....	41
Graf 10. Elektrická energia.....	42
Graf 11. Pohonné látky	43
Graf 12. Plyny.....	44
Graf 13. Potraviny okrem alkoholu a tabakových výrobkov.....	46
Graf 14. Chlieb a obilniny	47
Graf 15. Služby.....	48
Graf 16. Ostatné výrobky.....	49
Graf 17. Nezamestnanosť ľudí od 15 do 74 rokov	52
Graf 18. Nezamestnanosť ľudí od 15 do 24 rokov	53
Graf 19. Práca na skrátený úväzok	54
Graf 20. Mäso	66
Graf 21. Mlieko, vajcia, syry	66
Graf 22. Oleje a tuky.....	67
Graf 23. Maslo	67
Graf 24. Finančné služby	68
Graf 25. Ubytovacie služby	68
Graf 26. Reštaurácie a kaviarne.....	69

Zoznam skratiek

V4	Vyšehradská štvorka
EÚ	Európska únia
HDP	Hrubý domáci produkt
COVID-19	Coronavirus disease 2019
CPI	consumer price index (index spotrebiteľských cien)
COICOP	Klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu
HICP	Harmonised index of consumer price (Harmonizovaný index spotrebiteľských cien)
ECB	Európska centrálna banka
IKT	informačno-komunikačné technológie
FED	Federal Reserve System – centrálna banka Spojených štátov amerických
DzP	daň z príjmov
PO	právnická osoba
part-time	skrátенý úväzok

Úvod

V dnešnej dobe je hospodárska a politická stabilita jedným z kľúčových faktorov pre rozvoj krajín. Krajiny strednej Európy, ktoré sa začali oslobodzovať od komunistických režimov v 90. rokoch, prešli transformačnými procesmi a začali sa integrovať do svetovej ekonomiky. Spolupráca medzi týmito krajinami sa stala jedným z kľúčových nástrojov na dosiahnutie hospodárskeho a politického úspechu.

Vyšehradská skupina, skupina štyroch krajín strednej Európy - Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenska, bola založená v roku 1991, s cieľom posilniť regionálnu spoluprácu a koordinovať úsilie na dosiahnutie spoločných cieľov. V tomto kontexte sa táto bakalárska práca zameriava na analýzu vývoja menových a ekonomických ukazovateľov ako je inflácia, HDP či nezamestnanosť, ktoré sú kľúčovými faktormi pre hodnotenie hospodárskej výkonnosti. V rámci tejto skupiny sa vyskytli v poslednom období aj určité výzvy a udalosti, ktoré ovplyvnili hospodársky rast týchto krajín. Jednou z takýchto udalostí je pandémia COVID-19, či súčasná Ukrajinsko-ruská vojna. Oba problémy spôsobili nestabilitu a môžu mať vplyv na hospodársku situáciu v krajinách V4. Táto práca nám pomôže vytvoriť si ucelený prehľad o hospodárskej situácii krajín V4 a o ich vývoji v čase.

V prvej časti práce sa zameriavame na teoretické vymedzenie makroekonomických ukazovateľov, ktoré v práci neskôr analyzujeme. Zároveň opisujeme krízy, ktoré výrazne zasahujú ekonomiku v treťom desaťročí 21. storočia. V druhej časti práce stanovujeme cieľ práce, ktorým je porovnanie ekonomických ukazovateľov krajín V4. Čiastkovým cieľom práce bolo taktiež na základe spracovaných údajov predpovedať ekonomický vývoj v najbližších rokoch. Tretia časť práce je zameraná na opis spôsobu spracovania práce. Výsledky práce a prognóza sú zhrnuté v predposlednej časti práce. Na záver hodnotíme celkový výstup práce.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V tejto časti práce sme sa zamerali na teoretické východiská práce, teda najmä na vysvetlenie makroekonomických ukazovateľov a opis krízových situácií, ktoré zasiahli ekonomický vývoj mnohých európskych krajín sveta so zameraním na krajiny Vyšehradskej štvorky.

1.1 Menové ukazovatele

1.1.1 Hrubý domáci produkt

Hrubý domáci produkt je ukazovateľom ekonomickej sily krajiny. Je to peňažné vyjadrenie miery pridanej hodnoty vytvorenej výrobou tovarov a služieb na území krajiny počas určitého obdobia. Zmena HDP v čase je dôležitým ukazovateľom hospodárskeho rastu v čase.¹ Hrubý domáci produkt nezohľadňuje neplatenú prácu, čiernu ekonomiku ani opotrebenie budov alebo strojov, podieľajúcich sa na výrobe finálneho statku. Ak opotrebenie odpočítame od HDP dostávame čistý domáci produkt.²

Finálny statok je produkt, ktorý je určený priamo na spotrebu alebo investovanie a vyrábajú ho a predávajú spotrebitelia a podnikatelia. HDP neobsahuje medziprodukty (medzispotrebu), teda statky, ktorých cieľom je výroba ďalších statkov. Predísť tomuto problému môžeme spočítavaním pridanej hodnoty produkcie. Pridaná hodnota je rozdielom hrubej produkcie (tržby) a nákladmi na medziprodukty od iných firiem.

Rozlišujeme nominálny a reálny hrubý domáci produkt. Nominálny HDP je v bežných trhových cenách. Vyjadruje hodnotu statkov a služieb vyrobených v danom roku v bežných cenách platných v danom roku. Na porovnanie nie je ideálny pretože nezohľadňuje infláciu. Reálny HDP naopak oceňuje statky a služby v cenách referenčného (základného) roka a ceny tohto roku používame pri výpočtoch HDP. Takýto typ HDP je HDP v stálych cenách.

---

¹ OECD, *Gross domestic product*, 2023, dostupné na: <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm#indicator-chart>

² TIM CALLEN, *Gross domestic product: an economy's*, dostupné na: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/Series/Back-to-Basics/gross-domestic-product-GDP>

Oproti ukazovateľu hrubý národný produkt sa líši v tom, že porovnáva iba tovary a služby vytvorené na danom území, pričom hrubý národný produkt porovnáva trhové hodnoty finálnych statkov a služieb vytvorených príslušníkmi danej krajiny.³

1.1.2 Inflácia

V trhovej ekonomike sa každoročne menia ceny tovarov a služieb. V prípade každoročného zvyšovania cien môžeme hovoriť o inflácii. K inflácii však dochádza vtedy, keď vzrastie celková cenová hladina tovarov a služieb a nie len jednotlivých produktov.⁴

Ďalším makroekonomickým problémom je deflácia. Deflácia je opakom inflácie a môže byť ešte výraznejším ekonomickým problémom. Zníženie ceny tovarov a služieb môže zapríčiniť nezáujem firiem vo zvyšovaní objemu výroby, čím klesajú tržby. Následne firmy znižujú vlastné náklady a zamestnanci dostávajú nižšiu mzdu, prípadne dochádza k prepúšťaniu zamestnancov, zvyšovaniu úrokovej miery, čím sa ekonomika dostáva do fázy recesie.⁵

Okrem inflácie a deflácie poznáme aj dezinfláciu, slumpfláciu či stagfláciu. Dezinfláciou môžeme nazvať každoročné znižovanie miery inflácie, teda stále dochádza k inflácii ale každoročne je jej miera nižšia. Slumpflácia začala v sedemdesiatych rokoch 20. storočia. Prejavuje sa rastom celkovej cenovej hladiny, pričom je ekonomika vo fáze recesie. Okrem slumpflácie v tomto období dochádzalo aj k stagflácii. Jej prejavmi boli rast nezamestnanosti pri súčasnom zvyšovaní cenovej úrovne a stagnujúcej výrobe.⁶

Najpoužívanejším spôsobom merania inflácie je index spotrebiteľských cien. Meria priemernú cenu koša. Statky a služby v koši dostávajú fixnú váhu podľa ekonomického významu v rozpočte spotrebiteľa. Váha je určená na základe výdavkov spotrebiteľa na túto

---

³ LISÝ, Ján et al. *Ekonomia*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 355 s. ISBN 978-80-7552- 275-7.

⁴ EUROPEAN CENTRAL BANK, *What is inflation*, 2023, dostupné na:

https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.en.html

⁵KATE ASHFORD, *What Is Deflation? Why Is It Bad For The Economy?*, 14.2.2023, dostupné na:

[https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-](https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-deflation/#:~:text=Deflation%20is%20the%20overall%20decrease,greater%20deflation%20and%20economic%20downturns.)

[deflation/#:~:text=Deflation%20is%20the%20overall%20decrease,greater%20deflation%20and%20economic%20downturns.](https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-deflation/#:~:text=Deflation%20is%20the%20overall%20decrease,greater%20deflation%20and%20economic%20downturns.)

⁶ LISÝ, Ján et al. *Ekonomia*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 455 s. ISBN 978-80-7552- 275-7.

položku, ktorá bola zistená prieskumom. Kôš obsahuje rôzne druhy tovarov a služieb. CPI vypočíta pomer cien koša v aktuálnom období k cene toho istého koša v základnom (referenčnom) období s hodnotou 100 bodov. Výsledná hodnota ukazuje percentuálnu zmenu cien.⁷

Pre medzinárodné porovnávanie inflácie vyvinula Organizácia Spojených národov Klasifikáciu individuálnej spotreby podľa účelu. COICOP kategorizuje spotrebu do 12 kategórií, ktoré sú ďalej rozdelené na podkategórie a detailnejšie úrovne. Základnými kategóriami sú napríklad potraviny a nealkoholické nápoje, odevy a obuv, doprava, bývanie, zdravie a mnohé ďalšie. Jednotná klasifikácia spotreby pomáha medzinárodnému porovnaniu inflácie a štatistických údajov o dopyte.⁸

HICP je harmonizovaný index spotrebiteľských cien. Index slúži na medzinárodné porovnávanie miery inflácie a je používaný najmä Európskou Centrálnou Bankou pre porovnateľnosť indexov spotrebiteľských cien krajín Európskej únie. Zohľadňuje špecifiká európskeho trhu a rešpektuje odlišnosti v kultúre a výdavkoch spotrebiteľov. Má dôležitý význam aj z hľadiska plnenia Maastrichtských kritérií, ktoré sú podmienkou vstupu krajiny do eurozóny. Jedným z týchto kritérií je neprekročenie priemernej miery inflácie o viac ako 1,5 percentuálneho bodu oproti priemeru troch najstabilnejších členských krajín EÚ. Kritérium cenovej stability má zabezpečiť stabilitu cenovej hladiny, aby sa zabránilo inflačným tlakom v jednotlivých členských štátoch. Tým sa zabezpečuje, že nebude dochádzať k neopodstatneným rozdielom v cenovej hladine medzi členskými štátmi čím chráni stabilitu menovej únie a zvyšuje dôveru v euro ako spoločnú menu.⁹

---

⁷ WORLD BANK, *Metadata glossary*, dostupné na: <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/FP.CPI.TOTL>

⁸ WORLD BANK, *Consumer price index*, dostupné na: <https://data.world/imf/consumer-price-index-cpi>

⁹ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR, *Spotrebiteľské ceny a ceny produkčných štatistík*, 11.4.2023, dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/macroeconomic/prices/metadata/!ut/p/z/0/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziA809LZycDB0NLEzNDQw8_YJDDQzCgg1CPI31C7IdFQH-_Fh5/

1.1.3 Nezamestnanosť

Pracovná sila a nezamestnanosť predstavujú dôležité ekonomické fenomény, ktoré majú vplyv na mnohé sociálne a politické aspekty spoločnosti.

Práceschopné obyvateľstvo sa delí na 3 základné skupiny: 1. zamestnaní, 2. nezamestnaní, 3. mimopracovná sila. Zamestnaní ľudia vykonávajú platenú prácu avšak aj ľudia, ktorí nepracujú pre dovolenku alebo štrajk. Nezamestnaní ľudia naopak nepracujú ale aktívne hľadajú prácu a sú zaregistrovaní v sprostredkovateľských úradoch. Ekonomicky aktívnu populáciu môžeme v jednoduchosti nazvať aj pracovná sila. Je to skupina ľudí, ktorá je schopná pracovať a poskytovať svoju prácu výmenou za mzdu alebo iné odmeny. Práve zamestnaní a nezamestnaní tvoria pracovnú silu štátu.¹⁰ Všetci ostatní obyvatelia spadajú do kategórie mimopracovná sila. Takáto časť obyvateľstva zahŕňa napríklad študentov alebo osoby, ktoré sa starajú o deti.¹¹ Je dôležité poznamenať, že mimopracovná sila nie je rovnaká ako nezamestnaní ľudia. Mimopracovná sila zahŕňa aj tých, ktorí nechcú pracovať alebo pracovať nemôžu napríklad pre zdravotné problémy.¹²

Je dôležité rozlišovať medzi pracovnou a mimopracovnou silou, pretože každá z týchto skupín ľudí môže mať rôzny vplyv na hospodárstvo. Pracovná sila poskytuje svoju prácu, ktorá zvyšuje produktivitu a tvorí hodnotu. Je dôležité poznať jej veľkosť kvôli potenciálnemu vytváraniu pridanej hodnoty. Na druhej strane, je dôležité poznať aj veľkosť mimopracovnej sily, pretože taktiež ovplyvňuje ekonomiku danej krajiny napríklad kvôli jej spotrebe. Kvantifikovanie oboch skupín teda môže pomôcť lepšie pochopiť pracovný trh, identifikovať problémy a vytvárať riešenia, ktoré zlepšujú situáciu na trhu práce a pomáhajú znižovať mieru nezamestnanosti.

Nezamestnanosť sa objavuje najmä v obdobiach ekonomickej recesie, počas ktorých časť pracovnej sily chce pracovať ale nenachádza prácu. Tento jav nazývame nedobrovoľne

---

¹⁰EUROSTAT, *Labour force*, dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Labour_force

¹¹EUROSTAT, *People outside the labour force*, dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:People_outside_the_labour_force

¹² LISÝ, Ján et al. *Ekonomía*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 477 s. ISBN 978-80-7552- 275-7.

nezamestnaní. Výrazný bol napríklad počas pandémie v roku 2020.¹³ Ak je na trhu dostatok pracovných miest môže vznikáť dobrovoľná nezamestnanosť. Dobrovoľná súvisí najmä s nedokonalosťou informácií a vyhľadávaním pracovných miest. V tomto prípade pracovníci napríklad vyhľadávajú prácu s vyššou mzdou alebo lepšími pracovnými podmienkami. Nedobrovoľná nezamestnanosť môže spôsobiť stratu potenciálneho produktu pričom dobrovoľná môže znevýhodňovať pracovníkov. Dobrovoľná nezamestnanosť je prirodzená a dokonca aj zdravá, pretože umožňuje ľuďom vyhľadávať preferované práce.¹⁴

1.2 Pandemický šok

Ľudstvo sa odpradáva stretáva s rôznymi krízami a výzvami, či už ide o prírodné katastrofy, vojny, ekonomické krízy alebo iné nečakané udalosti. V niektorých prípadoch sú tieto krízy lokálneho charakteru, avšak v dnešnej globalizovanej spoločnosti môže kríza ovplyvniť celý svet v priebehu niekoľkých dní, týždňov, či mesiacov.

V roku 2019 sa v Číne v provincii Chu-nan v meste Wu-chan objavil nový koronavírus, ktorý spôsobuje ochorenie COVID-19.¹⁵ Tento vírus sa šíril rýchlo a 11. marca 2020 Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila pandémiu. Po vypuknutí pandémie sa vírus rýchlo rozšíril aj do iných krajín sveta vrátane Slovenska. Prvý prípad ochorenia COVID-19 na Slovensku bol zaznamenaný 6. marca 2020 u človeka, ktorý sa vrátil z Talianska.¹⁶ V priebehu niekoľkých týždňov sa počet prípadov ochorenia na Slovensku výrazne zvýšil a vláda prijala opatrenia na zmiernenie šírenia vírusu, vrátane zavedenia prísnych karanténnych opatrení a obmedzení vychádzania.

Pandémia ochorenia COVID-19 spôsobila obrovské sociálne, zdravotné ale aj hospodárske následky vo všetkých kútoch sveta. Hospodárstvo sa počas daného roka ocitlo v

---

¹³ KAT TRETINA, *What happening during a recession?*, 9.8.2022, dostupné na: <https://www.forbes.com/advisor/investing/what-happens-during-a-recession/>

¹⁴ LISÝ, Ján et al. *Ekonomía*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 479 s. ISBN 978-80-7552- 275-7.

¹⁵ YI-CHI WU, *The outbreak of COVID-19: An overview*, 12.2.2022, dostupné na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7153464/>

¹⁶ ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SR, *Slovensko zaznamenalo prvý potvrdený prípad ochorenia COVID-19*, 6.3.2020, dostupné na: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4061:slovensko-zaznamenalo-prvy-potvrdeny-pripad-ochorenia-covid-19&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

hlbokej recesii. Oproti krízam z roku 2008 či 2011, ktoré boli spôsobené najmä vo finančnom sektore, bola pandémia odlišná. Hlavná príčina pochádzala z exogénnych faktorov.

Krajiny V4 mali pred pandémiou stabilné hospodárstva a ich ekonomický rast bol väčšinou vyšší ako v niektorých iných krajinách Európskej únie.¹⁷ Krajiny majú silný sektor exportu ťahaný najmä automobilovým priemyslom, ktorý priťahuje zahraničné investície.¹⁸ Taktiež aj aliancia V4 je ukázkou vysokej úrovne hospodárskeho zosúladenia. Práve tieto faktory nám napovedajú silnú stabilitu hospodárstva.

Pandémia koronavírusu sa začala v európskych krajinách prejavovať v marci 2020. Počas prvej polovice roka boli v krajine zavedené obmedzenia pohybu čo malo vplyv na hospodársku aktivitu, ktorá klesla. Súčasne sa zvýšila averzia voči riziku. No v druhej polovici roka sa hospodárska situácia stabilizovala, pretože sa menová a rozpočtová politika zjednotila a zlepšili sa správy o vývoji vakcín.

Celkový pokles HDP v eurozóne v roku 2020 dosiahol 6,6 %. Ročná inflácia sa znížila z 1,2 % v roku 2019 na -0,3 %, čo bolo spôsobené nielen klesajúcimi cenami energií, ale aj vplyvom faktorov súvisiacich s pandémiou. Napríklad, sektory, ktoré boli najviac zasiahnuté pandémiou, ako sú doprava a ubytovacie služby, prispeli k poklesu inflácie v druhej polovici roka.¹⁹ Na zmiernenie takéhoto stavu Európska centrálna banka zaviedla súbor nástrojov, vďaka ktorým zmierňoval vážne riziká a možné následky.

---

¹⁷MZV, *Program predsedníctva Slovenskej republiky vo Vyšehradskej skupine na obdobie 1. júl 2018 - 30. jún 2019*, dostupné na:

<https://www.mzv.sk/documents/10182/276214/Program+predsedn%C3%ADctva+Slovenskej+republiky+vo+Vy%C5%A1ehradskej+skupine/c2477204-2386-4fdd-8d31-14efb64d20ae>

¹⁸TOROK, I; *The contribution of the Visegrad four automotive industry to economic growth, 2022*, dostupné na: https://www.jois.eu/files/6_1165_Torok.pdf

¹⁹ECB, *Výročná správa 2020*, dostupné na:

<https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.sk.html#toc4>

1.2.1 Pandemické opatrenia

V rámci boja proti pandémie COVID-19 boli zavedené rôzne opatrenia na celom svete. Toto ochorenie sa šírilo veľmi rýchlo a malo vysokú mieru úmrtnosti, čo vyvolalo obavy a reakcie od vlád a zdravotníckych organizácií na celom svete. Každý deň bolo hlásených desiatky tisíc nových prípadov a zdravotnícky personál musel čeliť veľkému zaťaženiu.

Medzi základné opatrenia, ktoré boli zavedené, patrilo nosenie rúšok, dezinfekcia rúk, obmedzenie kontaktov medzi ľuďmi, zákaz hromadných podujatí a uzavretie hraníc. Vlády a zdravotné organizácie sa snažili informovať verejnosť o potrebe dodržiavania týchto opatrení a o možnostiach ochrany pred vírusom.

Významnou súčasťou boja proti pandémie bola aj vakcinácia. Vakcíny boli vyvinuté a schválené veľmi rýchlo, aby sa čo najrýchlejšie zastavilo šírenie vírusu, čo vyvolalo kontroverzné reakcie medzi obyvateľmi. Očkovanie sa stalo kľúčovým nástrojom na zníženie počtu prípadov a úmrtnosti. Okrem očkovania prebiehalo aj pravidelné testovanie obyvateľstva antigénovými testami.

V rámci pandemických opatrení boli zatvorené rôzne verejné a súkromné inštitúcie. V prvých vlnách pandémie boli v mnohých krajinách uzavreté školy, obchody, reštaurácie, kaviarne, fitnesscentrá, kultúrne inštitúcie (divadlá, múzeá, kinosály), športové podujatia a podobne. Zavretie týchto prevádzok a obmedzenie sociálneho kontaktu malo veľký vplyv nielen na ekonomiku ale taktiež aj na psychiku ľudí. Mnohé firmy museli zatvoriť a ľudia prichádzali o prácu. Ľudia sa cítili osamelí a kľúčovým slovom pandemického roka bolo slovo depresia. Zároveň však ľudstvo ukázalo v boji proti vírusu aj veľkú silu a vzájomne si pomáhalo napríklad darovaním ručne šitých rúšok alebo zabezpečením potravín pre ľudí v karanténe.

1.2.2 Reakcia vlády na koronavírus

Počas pandémie COVID-19 vlády krajín V4 prijímali rôzne opatrenia na zvládnutie situácie a pomáhali ľuďom najmä v oblastiach zdravotníctva, sociálnej starostlivosti a hospodárstva. V oblasti zdravotníctva vlády zabezpečovali financie a zdroje pre nemocnice, aby

mohli zvládať nápor pacientov s COVID-19 a poskytovali liečbu pre tých, ktorí boli nakazení.

Ďalej sa snažili zabezpečiť dostatočné množstvo ochranných pomôcok a testov, aby sa minimalizovala možnosť šírenia vírusu. Vlády tiež pomáhali financovať výskum a vývoj vakcín proti COVID-19 a snažili sa zabezpečiť čo najrýchlejšie dodanie vakcín pre obyvateľov, aby sa minimalizovali dopady pandémie a umožnilo sa postupné uvoľňovanie opatrení. Význam týchto opatrení zdôraznil minister hospodárstva Richard Sulík: „*Opatrenia podnikateľom nenahradia zisky. V čase krízy všetci utrpia, ale spoločnými silami ju bude možné prekonať.*“²⁰ Sulík zdôrazňuje, aby pomoc od štátu ľudia využívali rozumne a zmiernili dopad opatrení proti pandémie. Zároveň podotkol, že spoločnou zodpovednosťou dokážeme túto krízu prekonať.

V oblasti sociálnej starostlivosti vlády poskytovali pomoc pre tých, ktorí stratili zamestnanie alebo zárobok kvôli uzavretiu podnikov a obmedzeniam cestovania. Na Slovensku bolo zavedených niekoľko programov na podporu nezamestnaných a podnikateľov, aby sa minimalizovali dopady krízy na hospodárstvo a život obyvateľov. Medzi ne patrili napríklad jednorazová finančná pomoc pre živnostníkov a malé firmy, odloženie alebo zrušenie platby odvodov počas pandémie, program Kurzarbeit v rámci ktorého mohli podniky znižovať pracovné úväzky zamestnancov na určitý čas s čiastočným vyplácaním miezd z fondov štátu.²¹ Taktiež bolo posunutý termín podania daňového priznania z konca marca na jún 2020 a mnohé ďalšie opatrenia.

V Poľsku mohli mikropodniky do 49 zamestnancov požiadať o odklad podania daňového priznania, či dočasného zrušenia sociálnych odvodov. Taktiež trikrát znížila úrokovú sadzbu a znížila povinné minimálne rezervy z 3,5% na 0,5%. Zvýšila aj minimálne dávky v nezamestnanosti o 36%. Poľský rozvojový fond zaviedol program Finančný štít pre udržanie likvidity firmy a ochranu pracovných miest. V rámci tohto programu mohli požiadať firmy o pôžičku s nulovým úrokom na tri roky.²²

---

²⁰ MH SR, R. SULÍK: *Prvé opatrenia na pomoc ekonomike sú rozumné a presne ciele*, 29.3.2022, dostupné na: <https://www.mhsr.sk/top/r-sulik-prve-opatrenia-na-pomoc-podnikatelom-su-rozumne-a-presne-cielene>

²¹ MPSVAR, *Kurzarbeit od dnešného dňa aj na Slovensku*, 1.3.2022, dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/informacie-media/aktuality/kurzarbeit-od-dnesneho-dna-aj-slovensku.html>

²² OECD, *Economic surveys: Poland, 2020*, dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/a6ff3f1d-en/index.html?itemId=/content/component/a6ff3f1d-en>

Maďarsko, podobne ako ďalšie krajiny V4, zaviedlo počas pandémie nulovú daň na ochranné pomôcky pred vírusom COVID-19. Okrem toho štát preplatil hotelom 80% rezervácií. Taktiež preplácal aj 50% mzdy v prípade, ak sa pracovný pomer neskončí.²³ V Maďarsku prebiehali mnohé podporné programy podporujúce mzdy i technologický prechod na trhu práce. Počas pandémie prebiehal program Tréning na reštrukturalizáciu, ktorého cieľom je zvýšenie kompetencií potrebných na trhu práce.²⁴

V Česku prebehlo taktiež viacero pomocných programov. Program Antivirus, ktorého zámerom je kompenzácia nákladov zamestnávateľom na mzdu zamestnancov. Ďalšími sú rôzne dotačné programy napríklad Nepokryté náklady, či Kompenzačný bonus pre samostatne zárobkovo činné osoby a spoločnosti s ručením obmedzeným. Taktiež zaviedli nulovú daň pri zdravotníckych pomôckach potrebných na liečbu a diagnostiku COVID-19.²⁵ Český premiér v rámci opatrení na podporu ekonomiky počas pandémie uviedol: „*Hlavné je, aby športovali naše deti.*“ Vláda schválila miliardu českých korún pre program Covid – Sport. „*Cieľom programu je najmä udržať športovú infraštruktúru prevádzkovanú športovými organizáciami vo funkčnom stave tak, aby po ukončení mimoriadnych opatrení bolo možné nadviazať na jej využitie*“ uviedol predseda Národnej športovej agentúry Milan Hnilička.²⁶

1.2.3 Dezinflácia počas obdobia pandémie

Počas roku došlo k prudkému poklesu inflácie. Na začiatku roka 2020 mala inflácia hodnotu 1,3% v eurozóne a na konci roka už dosahovala -0,3%, čo znamená pokles o 1 percentuálny bod. Negatívna inflácia sa prejavila prvýkrát od mája 2016. Tento dezinflačný proces bol spôsobený najmä poklesom hospodárskej aktivity, kvôli ktorej klesal dopyt

---

²³ KPMG, *Hungary Government and institution measures in response to COVID-19*, 2019, dostupné na: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2020/04/hungary-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html>

²⁴ EU EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND, *Hungarian measures to contain COVID-19 pandemic*, dostupné na: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/innobridge/news/news-article/10682/hungarian-measures-to-contain-covid-19-pandemic/>

²⁵ VLADA ČR, *Aktuální opatření na podporu ekonomiky*, dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>

²⁶ VLADA ČR, *Vláda schválila miliardu pro program COVID-Sport*, dostupné na: <https://icv.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-miliardu-pro-program-covid-sport-181777/>

a zhoršovala sa hospodárska perspektíva. Najmä vďaka klesajúcemu dopytu ľudia strácali pracovné miesta a znižovali sa mzdy.²⁷ Ľudia teda nemali dostatočné finančné zdroje následkom čoho je znižovanie spotrebiteľských cien.

Na začiatku pandémie výrazne klesala cena ropy, čo taktiež prispelo k poklesu miery inflácie. Naposledy ekonomika zaznamenala takúto výraznú zmenu nadol počas hospodárskej krízy v 2009 roku. Naopak, celková inflácia potravín sa mierne zvýšila s čím súvisí zvýšenie cien nespracovaných potravín. Rastúce obavy z nedostatku potravín spôsobili zvýšenie dopytu po potravinách s dlhšou trvanlivosťou napríklad po múke, ryži či konzerv čo viedlo k zvýšeniu ich cien. Pokles cien bol významný aj v oblasti cestovného ruchu, keďže ľudia nemohli svojvoľne cestovať.²⁸

Vo všeobecnosti teda môžeme povedať, že oproti roku 2019 v pandemickom roku 2020 výrazne klesol dopyt na strane spotrebiteľa, čo spôsobovalo zníženie cien popri stále trvajúcej inflácii. Pandémia ovplyvnila mnohé sektory, Medzi sektory najviac postihnuté pandemiou môžeme zaradiť služby ako letecká doprava, ubytovacie zariadenia, energetický sektor a automobilový priemysel.²⁹

1.2.4 Vývoj pracovného trhu

Počas pandémie bolo veľmi zaujímavé sledovať vývoj pracovného trhu. S nárastom opatrení dochádzalo k masívnemu prepúšťaniu a zatváraniam podnikov. Najviac postihnutým bol sektor cestovného ruchu a reštaurácie. Na druhej strane v zdravotníckom sektore sa zvýšila

---

²⁷MORVAY Karol, V polčase (?) koronakrízy. In Monitor hospodárskej politiky. vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2020, roč. 4, s. 3, ISN: 2453-9287. dostupné na: https://nhf.euba.sk/www_write/files/veda-a-vyskum/casopisy/monitor-hospodarskej-politiky/mhp_12_20_final.pdf

²⁸MORVAY Karol, V polčase (?) koronakrízy. In Monitor hospodárskej politiky. vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2020, roč. 4, s. 12, ISN: 2453-9287. dostupné na: https://nhf.euba.sk/www_write/files/veda-a-vyskum/casopisy/monitor-hospodarskej-politiky/mhp_12_20_final.pdf

²⁹VIDOVIC, Luka, *Industries Most and Least Impacted by COVID-19 from a Probability of Default Perspective - January 2022 Update*, 11.2.2022 dostupné na: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/blog/industries-most-and-least-impacted-by-covid-19-from-a-probability-of-default-perspective-january-2022-update>

potreba zamestnancov. Viaceré podniky využili potenciál internetu a založili svoje e-shopy, čo spôsobilo zvýšenie predaja online formou. Okrem e-shopov internet umožnil aj online formát pracovných stretnutí. Pre udržanie vzdelávania využívali školy online platformy.³⁰

Zaujímavou štúdiou sa zaoberal Matúš Bilka z Katedry hospodárskej politiky Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bilkova štúdia sledovala vplyv pandémie na zníženie príjmu a stratu zamestnania v domácnostiach s členmi vo veku nad 50 rokov. Z krajín V4 najväčšie percento straty zamestnania v domácnostiach 50+ zaznamenalo Slovensko, konkrétne 17% a najmenej Poľsko 6%. Slovensko skončilo na chvoste aj v prípade zníženia príjmu, čím sa zaraďuje medzi TOP 3 najviac zasiahnutých krajín v otázke straty alebo zníženia miery zamestnania populácie vo veku nad 50 rokov.³¹

Zdravotné riziko a vysoká pravdepodobnosť nákazy donútili mnohých zamestnávateľov uzavrieť svoje podniky. Avšak tí, ktorí mali možnosť udržať hospodársku činnosť a realizovať svoju prácu na diaľku prišli s riešením v podobe práce z domu. Tento spôsob práce sa stal veľmi populárnym a počet pracovníkov využívajúcich ho sa výrazne zvýšil v roku 2020. Tento trend ovplyvnil celkovú dynamiku trhu práce.

Medzi hlavné výhody okrem prevencie pred nákazou COVID-19 môžeme zaradiť pracovnú flexibilitu, ušetrenie času najmä na cestovanie do práce a z práce a celkovo vyššiu spokojnosť a produktivitu zamestnancov. Ako najväčšie nevýhody sa považuje najmä komplikované monitorovanie a zhodnocovanie výkonu, pocit samoty či pracovanie nad pracovnú dobu.³²

---

³⁰ CANSU Dilek, eCommerce Stores Before and After COVID-19, 2021, dostupné na: <https://segmentify.com/blog/ecommerce-stores-before-and-after-covid-19/>

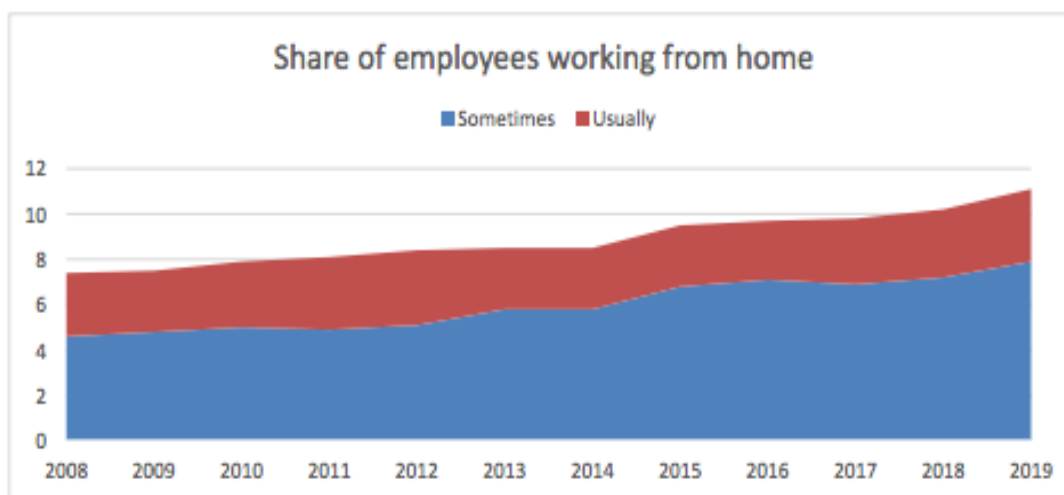
³¹MORVAY Karol, V polčase (?) koronakrízy. In Monitor hospodárskej politiky. vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2020, roč. 4, s. 5, ISN: 2453-9287. dostupné na: https://nhf.euba.sk/www_write/files/veda-a-vyskum/casopisy/monitor-hospodarskej-politiky/mhp_12_20_final.pdf

³²HERRITY, Jeniffer, *The Pros and Cons of Working From Home*, dostupné na: <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/the-pros-and-cons-of-working-from-home>

Otázke ohľadom práci na diaľku sa venovala aj dvojica Dávid Hojdan z Ekonomického ústavu Slovenskej akadémie vied a Matej Vitáloš z Katedry hospodárskej politiky Ekonomickej univerzity v Bratislave. Hojdan a Vitáloš prišli k záveru, že prácu z domu na Slovensku dokáže vykonávať 37% zamestnancov. Títo ľudia majú v priemere o približne 40% vyššie mzdy. Zároveň uviedli: „Dôležitým zistením je, že zamestnania nevykonávateľné z domu sa javia byť vo všeobecnosti spojené s vyššou pravdepodobnosťou nezamestnanosti.“

Práca na diaľku sa počas posledných 10 rokov stávala rozšírenejšou aj keď skôr príležitostne ako pravidelne. Na grafe môžeme vidieť výraznú prevahu ľudí, ktorí pracujú z domu príležitostne (modrá farba), z ktorých sú červenou farbou vyznačení ľudia, ktorí pracovali z domu pravidelne. Od roku 2008 vidíme pravidelne rastúcu mieru práce z domu, keď v roku 2019 dosiahla príležitostná práca z domu 11%, z ktorých 3,2% ľudí pracovalo z domu pravidelne. V roku 2008 pracovalo z domu príležitostne približne 7%. V tomto roku pracovalo z domu pravidelne približne 3% ľudí, čo znamená, že pravidelné práca z domu sa za posledných 10 rokov pred COVID-19 nezmenila.

Graf 1. Podiel pracovníkov pracujúcich z domu - EÚ 27

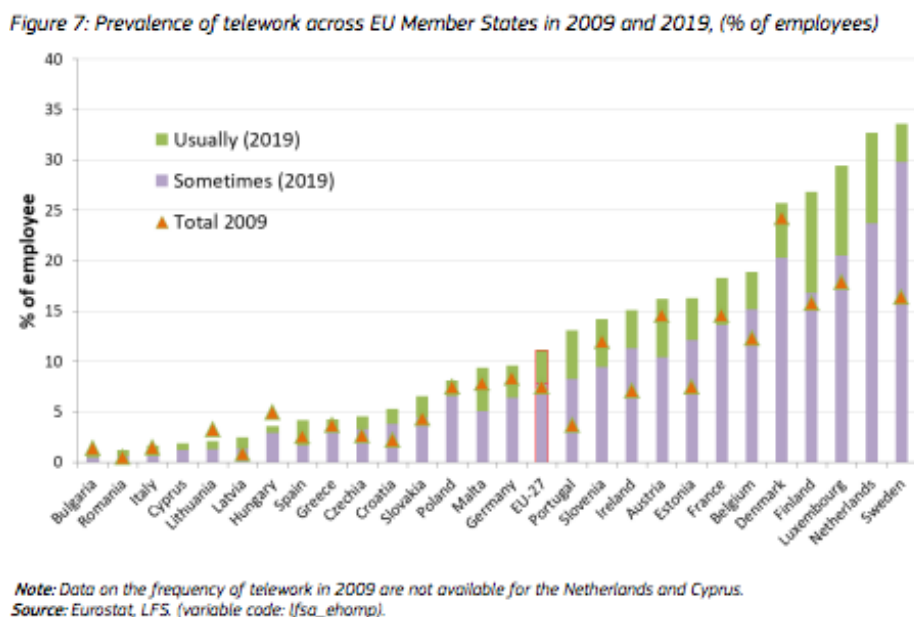

Zdroj: SOSTERO, Matteo, *Teleworkability and the COVID-19 crisis: a new digital divide?*, dostupné na : <https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2020-07/jrc121193.pdf>

V roku 2019 približne jeden z dvadsiatich pracovníkov pravidelne pracoval z domu. V prvom polroku 2020 to bol približne 1 z 3 pracovníkov. V mnohých krajinách EÚ viac ako 50% pracujúcich nemalo pred pandémiou žiadne skúsenosti s prácou na diaľku.³³

Schopnosť efektívne sa prispôbiť práci na diaľku sa v jednotlivých krajinách EÚ líši. Krajiny s väčším podielom pracovníkov v sektoroch služieb náročných na znalosti a IKT, ako Švédsko, Fínsko a Holandsko, mali aj vyšší podiel práce na diaľku. Na druhej strane, v 15 z 27 členských štátov EÚ bola táto forma práce menej rozšírená. Rozdiely v priemyselných štruktúrach patria k hlavným faktorom vysvetľujúcim tieto rozdiely.³⁴

Graf 2. Pomer práce z domu v jednotlivých štátoch EÚ v rokoch 2009-2019 (% zamestnancov)

Na grafe môžeme vidieť opäť údaje rozdelené do 3 kategórií. Oranžový trojuholník predstavuje percentuálny podiel ľudí pracujúcich z domu v roku 2009. Fialová farba predstavuje podiel ľudí, ktorí občasne pracovali z domu. Zelená farba označuje podiel ľudí, ktorí pracovali

³³MILASI, Santo, *Telework in the EU before and after the COVID-19: where we were, where we head to*, dostupné na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2021-06/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf

³⁴MILASI, Santo, *Telework in the EU before and after the COVID-19: where we were, where we head to*, dostupné na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2021-06/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf

z domu pravidelne. Ak sčítame zelený stĺpec a fialový tak dostávame podiel ľudí, ktorí pracovali z domu či už občasne alebo pravidelne.

Všetky krajiny Vyšehradskej štvorky sú pod úrovňou priemeru krajín Európskej únie. Najväčší podiel pracujúcich z domu malo Poľsko, ktoré prenasledovalo Slovensko a Česko. V Maďarsko počet ľudí, ktorí pracovali z domu v roku 2019 oproti roku 2009 klesol. Ostatné krajiny V4 dosiahli pozitívny vývoj v podiele zamestnancov pracujúcich z domu. Najväčší progres počas týchto 10 rokov dosiahlo Slovensko. Slovensko malo spomedzi týchto krajín taktiež najväčší podiel ľudí pravidelne pracujúcich z domu.

V dôsledku COVID-19 sa výrazne zvyšovalo percento pracovníkov, ktorí pracovali z domu. Podľa prieskumu nadácie Eurofound spusteného v apríli 2020, ktorého sa zúčastnilo takmer 62 000 respondentov bol podiel zamestnancov pracujúcich z domu až 30% vo všetkých členských krajinách EÚ okrem štyroch. (Bulharsko, Chorvátsko, Maďarsko, Rumunsko). Najvyšší podiel pracujúcich z domu opäť dosiahli severské krajiny a krajiny BENELUX-u, kde bol značný podiel už aj pred pandémiou.³⁵

1.2.5 Úrokové sadzby

Cieľom opatrení menovej politiky bolo vytvoriť prostredie, v ktorom by bolo možné zabezpečiť dostupnosť finančných prostriedkov pre podniky a domácnosti v čase pandémie, aby sa tak stimulovala hospodárska aktivita a minimalizovali sa dôsledky krízy. To zahŕňalo udržanie nízkych úrokových sadzieb, aby bolo lacnejšie požičiavať si peniaze, ako aj zabezpečenie dostatočnej likvidity na trhoch, aby sa minimalizovali prejavy finančnej nestability. Takéto podporné opatrenia zabezpečili, že hospodárske subjekty majú prístup k potrebným finančným zdrojom a môžu pokračovať vo svojej činnosti aj v čase obmedzení a poklesu dopytu.

Menové opatrenia pomohli zmierniť nárast výnosov štátnych dlhopisov, čím sa znížili náklady financovania pre firmy, domácnosti a banky. Náklady financovania slúžia na

---

³⁵SOSTERO, Matteo, *Teleworkability and the COVID-19 crisis: a new digital divide?*, dostupné na : <https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2020-07/jrc121193.pdf>

zabezpečenie financovania svojich aktivít. Zahŕňajú úrokové sadzby, poplatky za poskytnutie úveru a iné poplatky. Ich základom sú teda výnosy štátnych dlhopisov. Ak výnosy štátnych dlhopisov rastú tak sa zvyšujú náklady financovania čo vedie k požíciavaniu si za vyššie úrokové sadzby. Naopak, ak sú výnosy štátnych dlhopisov nízke tak pre podniky, banky a domácnosti je lacnejšie si požíciavať peniaze. Úverové sadzby sa priblížili historickým minimám. Pre podniky boli na úrovni 1,46% a pre domácnosti na úrovni 1,32%. Takéto opatrenie vyvolalo zmiernenie negatívnych dopadov a oživenie hospodárstva.³⁶

V roku 2020 sme videli výrazný nárast bankových úverov pre nefinančné korporácie. Toto svedčí o ich veľkej potrebe likvidity spôsobenej prudkým poklesom tržieb a peňažných tokov. Napriek tomu sa stabilne udržiavalo využívanie iných zdrojov financovania, ako sú medzipodnikové a obchodné úvery. Rast peňažnej zásoby bol v roku 2020 prudký a bol spôsobený najmä rastom najlikvidnejšieho peňažného agregátu M1. Tento nárast zrkadlil hromadenie likvidných rezerv podnikmi a domácnosťami z dôvodu zvýšenej neistoty, ale aj obmedzených možností spotreby. Rýchle a zásadné opatrenia európskych orgánov zaručili výhodné podmienky pre úverové toky.³⁷

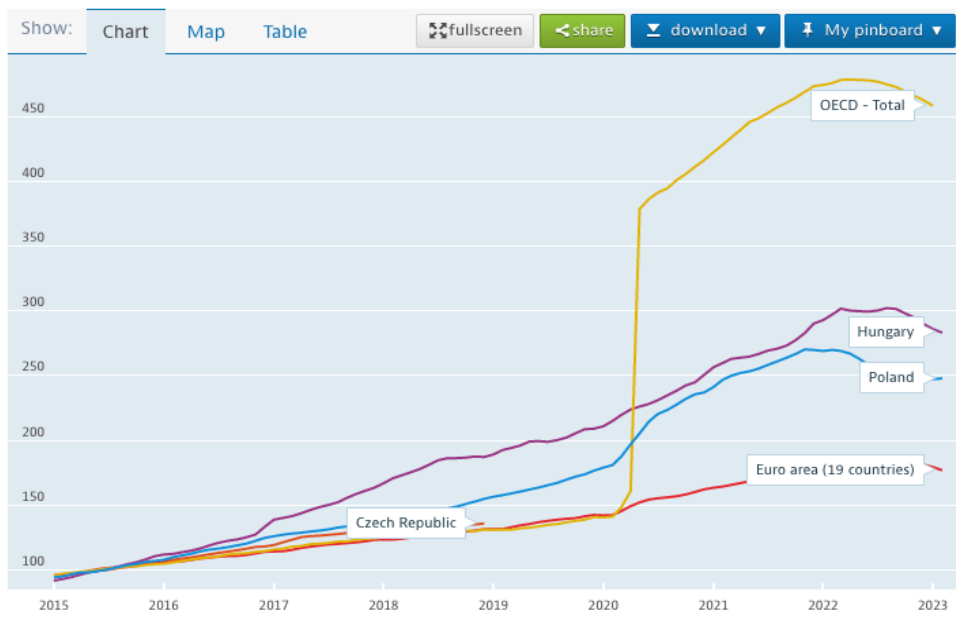
---

³⁶ECB: *Stručný pohľad na minulý rok*, dostupné na:
<https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.sk.html#toc4>

³⁷ECB, *The year at a glance*, dostupné na:
<https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.en.html>

Graf 3. Agregát M1 v krajinách V4

Narrow money (M1) Total, 2015=100, Jan 2015 – Feb 2023 Source: Finance

Zdroj: OECD, *Monetary aggregates*, dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/narrow-money-m1/indicator/english_7a23d68b-en?parentId=http%3A%2F%2Finstance.metastore.ingenta.com%2Fcontent%2Fthematicgrouping%2F6ac4b7ed-en

1.2.6 Komunikácia ECB s verejnosťou

Pocit neistoty prináša ľuďom úzkosť a zmätok. ECB počas obdobia pandémie intenzívne komunikovala s verejnosťou pre lepšie pochopenie obáv a potrieb občanov Európy. Rozhodla sa založiť blog, v ktorom bolo zverejnených 19 príspevkov o tom, ako sa snaží reagovať na krízu. Taktiež uskutočnila podujatie s názvom „ECB vás počúva“ zameraných na spätnú väzbu, kde si vypočula pripomienky od takmer 4000 ľudí na tému stratégie menovej politiky. V 9 podcastových epizódach predstaviteľia ECB vysvetľovali rôzne témy ako napríklad vplyv pandémie na ECB, či operácie centrálnych bánk. Na sociálnych sieťach mala ECB 2,8 milióna interakcií verejnosti v rámci príspevkov. ECB uskutočnila taktiež verejné konzultácie a diskusie s predstaviteľmi obchodných a finančných organizácií.³⁸ Okrem toho vytvorila ďalšie

³⁸ECB, *The year at a glance*, dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.en.html>

prieskumy ako napríklad Prieskum spotrebiteľských očakávaní, ktorý informuje o nálade a očakávaniach domácností.

1.3 Energetický šok

Súčasnú hospodársku situáciu ovplyvňuje veľmi aktuálne aj vojna medzi Ukrajinou a Ruskom. Vojna na Ukrajine má v súčasnosti významný vplyv na hospodársku situáciu nielen v regióne, ale aj vo svete. Konflikt ovplyvňuje obchodné vzťahy, energetické zdroje a geopolitické záujmy mnohých krajín, čím sa stáva dôležitou témou nielen pre Ukrajinu a Rusko, ale aj pre medzinárodné spoločenstvo ako celok. Ukrajina má spoločné hranice s až 3 krajinami Vyšehradskej štvorky, konkrétne s Poľskom, Maďarskom aj Slovenskom.

1.3.1 Začiatok vojny

Vojnový konflikt na Ukrajine vypukol v roku 2014. Na jeho začiatku stála politická kríza na Ukrajine, ktorá sa rozvinula po tom, čo prezident Viktor Janukovyč bol odstránený z funkcie po masívnych protestoch v Kyjeve. Nová vláda bola viac naklonená Európskej únii a Západu, čo sa stretlo s nevôľou Ruska, ktorého Janukovyč bol blízky spojenec. Po odstránení Janukovyča z funkcie došlo na východnom Ukrajine k separatistickým náladám a demonštráciám, ktoré vyústili v založenie samozvaných ľudových republík Donetsk a Luhansk. Tieto oblasti boli podporované Ruskom a separatisti sa snažili odtrhnúť od Ukrajiny.

V roku 2014 Rusko násilne obsadilo Krym a začalo podporovať separatistické sily v Donbas regióne. Odvtedy dochádza k pravidelným ozbrojeným stretom medzi ukrajinskými jednotkami a separatistami, ktorí sú podporovaní Ruskom. Ukrajinská vláda a jej západní spojenci obviňujú Rusko z dodávania zbraní a vojenskej techniky separatistom, zatiaľ čo Rusko popiera akúkoľvek vojenskú účasť v konflikte. Počas ďalších rokov sa Rusko snaží naďalej dobývať ukrajinské územie. Zároveň prebiehali aj viaceré telefonáty a rokovania s americkým prezidentom Bidenom či generálnym tajomníkom Severoatlantickej aliancie Stoltenbergom. Aj napriek tomu dňa 24.2.2022 ruský prezident oficiálne rozpútal otvorenú vojnu na Ukrajine.³⁹

---

³⁹TASR, *Chronológia ruskej agresie voči Ukrajine od anexie Krymu až po otvorenie vojny*, dostupné na: <https://www.trend.sk/spravy/chronologia-konfliktu-medzi-ruskom-ukrajinou-roku-2014>

1.3.2 Vplyv vojny

Samotná vojna v Ukrajine má výrazný negatívny vplyv na európsku ekonomiku, prináša zvýšenú mieru neistoty a destabilizuje obchodné vzťahy medzi Ruskom a vyspelými ekonomikami, vrátane Európskej únie. V dôsledku toho Rusko čelí viacerým sankciám, ktoré zasiahli aj slovenskú ekonomiku cez dodávky komodít ako plyn, ropa a obilnín. Ruská priemyselná výroba, investície a spotreba budú klesať a HDP Ruska by sa mal znížiť.⁴⁰ Dôsledkom vojny je aj nižšia produkcia ukrajinského obilia, čo má negatívny vplyv na dodávku najmä pre krajiny s ňou hraničiace vrátane krajín V4.

Medzinárodný menový fond predpovedal dramatické zníženie rastu krajín Eurozóny v porovnaní so Spojenými štátmi americkými.⁴¹ Dôvodom nie je len závislosť európskych krajín od ruských komodít, ale taktiež aj zložitnosť medzinárodného obchodu. S týmto narážame najmä na výpadky v dodávkach komponentov ovplyvňujúcich mnohé výrobné odvetvia. Európske krajiny sa budú musieť snažiť nájsť spôsob zníženia nezávislosti od Ruska. Okrem toho krajiny susediace s Ukrajinou čelia problému integrácie utečencov. Avšak, takáto integrácia otvára pre ekonomiky zároveň aj príležitosť na trhu práce.

Hlavný ekonóm Tatra Banky Róbert Prega sa vyjadril o vplyve dopadoch vojny nasledovne: „*Vojna na Ukrajine dramaticky zmenila slovenskú ekonomiku.*“⁴² Neskôr uviedol, že pandémia COVID-19 ale aj vojna na Ukrajine nespôsobili taký prepád ako globálna finančná kríza v roku 2008, ktorej vplyv bol horší ako predpokladaný a pri pandémii to je naopak.

1.3.3 Inflácia v energetických komoditách

Cenový tlak vplyvom vojny, ktorá obmedzila dostupnosť energií, kovov a potravín, spôsobuje nárast cien komodít. Tento nárast cien je ešte výraznejší v súvislosti s postupným oživovaním svetového hospodárstva po koronakríze. Vojna tak prispela k zhoršeniu celkovej

---

⁴⁰ONGENA, Steven, *The price of war: Macroeconomic effects of the 2022 sanctions on Russia*, dostupné na: <https://cepr.org/voxeu/columns/price-war-macroeconomic-effects-2022-sanctions-russia>

⁴¹NBS, *Vojna a dopady na ekonomiku*, dostupné na: <https://nbs.sk/vojna-a-dopady-na-ekonomiku/>

⁴²SITA: *Vojna na Ukrajine dramaticky zmenila slovenskú ekonomiku. Podarí sa nám vyhnúť recesii?*, dostupné na: <https://sita.sk/vojna-na-ukrajine-dramaticky-zmenila-slovensku-ekonomiku-recesii-sa-vsak-podla-ekonoma-zrejme-vyhname/>

situácie. Vyššia inflácia bude preto pravdepodobne jej dlhodobým dôsledkom, súčasne s nižším ekonomickým rastom.⁴³

Centrálne banky by mali venovať pozornosť vývoju cien a inflácii, ktoré môžu byť ovplyvnené vplyvom vojny. Výrazné zhoršenie ekonomických podmienok môže mať negatívny vplyv na dopyt a výkonnosť ekonomiky. To môže viesť k odkladaniu investičných plánov a opatrnému spotrebiteľskému správaniu, čo môže ďalej ovplyvniť celkovú ekonomiku. V tejto situácii musia centrálne banky zvoliť opatrnú menovú politiku, aby nezhoršili investičné prostredie a nepoškodili modernizáciu a inovácie.

---

⁴³GAZZANI, Andrea, *The impact of the war in Ukraine on energy prices: Consequences for firms' financial performance*, dostupné na: <https://cepr.org/voxeu/columns/impact-war-ukraine-energy-prices-consequences-firms-financial-performance>

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je preskúmať vývoj ekonomických ukazovateľov krajín V4 v kontexte pandémie COVID-19 a súčasnej energetickej krízy. Pre dosiahnutie hlavného cieľa práce sme sa zamerali na porovnanie a vývoj menových a ekonomických ukazovateľov ako sú inflácia, hrubý domáci produkt, úroková miera či nezamestnanosť. Čiastkovým cieľom práce je taktiež na základe spracovaných údajov predpovedať ekonomický vývoj v najbližších rokoch.

V práci spracujeme údaje z krajín Vyšehradskej štvorky. Dáta z týchto krajín porovnáваме s celou Európskou úniou. Zvoleným časovým obdobím sledujeme dlhodobý vývoj určených ukazovateľov. Kľúčovým bol pre nás pandemický rok 2020. Sledujeme ekonomický vývoj pred začiatkom krízy, zároveň dopad pandémie COVID-19 na vybrané ekonomiky po skončení krízy a následne súčasné obnovenie ekonomiky. Okrem pandémie sa v záverečnej časti práce zameriavame aj na súčasnú energetickú krízu spôsobenú najmä situáciou vyplývajúcou z Ukrajinsko-Ruskej vojny.

3 Metodika práce a metódy skúmania

Predmetom skúmania bakalárskej práce je prehľad vývoja menových a ekonomických ukazovateľov v krajinách Vyšehradskej štvorky. Prvým krokom je definovanie menových a ekonomických ukazovateľov. Postupne si definujeme hrubý domáci produkt, rozlišujeme ho od iných ukazovateľov vyjadrujúcich ekonomickú silu a vývoj krajín. Podobný postup používame aj pri inflácii a nezamestnanosti. Zámerom práce je porovnávanie týchto ukazovateľov pred, počas a po roku 2020 s čím súvisí aj opis udalostí, ktoré ovplyvnili toto obdobie.

Následne v štatistických databázach sťahujeme dostupné dáta, ktoré v práci neskôr analyzujeme. Medzi základné databázy s ktorými pracujeme je Eurostat, World Bank a OECD. Eurostat je najlepším zdrojom dát vzhľadom na podrobné spracovanie údajov týkajúcich sa krajín Európskej únie, ktorej členmi sú všetky krajiny Vyšehradskej štvorky.

Ďalším krokom je naše spracovanie stiahnutých dát. Okrem spracovania tabuliek sa venujeme aj grafickému spracovaniu, ktoré poskytuje ucelenejší prehľad čitateľovi, vďaka čomu si spracovanie ľahšie predstaví a zapamätá. Okrem spracovaných dát v našej práci čerpáme aj z knižných zdrojov. Využívame taktiež internetové zdroje, ktoré sa vyznačujú vysokou aktuálnosťou problematiky. K zvýšeniu kvality práce nám pomáhajú rôzne vedecké články, či už zahraničné alebo taktiež aj domáce, pričom využívame aj poznatky a publikácie našich univerzitných kolegov.

Poznáme rôzne spôsoby merania inflácie. Základný spôsob merania inflácie je výpočet aritmetického priemeru individuálnych cien v ekonomike. Zmena úrovne cien sa meria konštruovaním cenových indexov. Cenový index je meradlom priemernej úrovne cien a zaznamenáva vývoj cenovej hladiny v čase. Je váženým aritmetickým priemerom individuálnych cien koša reprezentatívnych tovarov a služieb za dve sledované obdobia. Najpoužívanejšími cenovými indexami sú index spotrebiteľských cien, index cien priemyselných výrobcov a deflátor HDP.⁴⁴ V práci využívame harmonizovaný index

---

⁴⁴ LISÝ, Ján et al. *Ekonomía*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 624 s. ISBN 978-80-7552-275-7.

spotrebiteľských cien, ktorý vznikol práve z iniciatívy Eurostatu. Všetky krajiny sa vďaka nemu riadia rovnakou metodikou, čím sú ľahko porovnateľné.

Rôznorodosť merania je značná aj pri hodnotení ekonomickej sily a rastu krajiny, ktoré vyjadruje hrubý domáci produkt. Poznáme 3 metódy výpočtu HDP: 1. výdavková, 2. produkčná, 3. príjmová.

Výdavková metóda, inak nazývaná aj spotrebná metóda, kumuluje výdavky spojené s realizáciou hrubého domáceho produktu. Je súčtom konečnej spotreby domácností a neziskových inštitúcií, investícií firiem, konečnej verejno-správnej spotreby a čistého exportu. V jednoduchom vzorci teda môžeme napísať:

$$\text{HDP} = C (\text{consumption}) + I (\text{investment}) + G (\text{government spending}) + NX (\text{net export})$$

V dôchodkovej metóde sa spočítajú všetky dôchodky získané za služby výrobných faktorov. K výpočtu pomocou dôchodkovej metódy teda potrebujeme údaje o hrubých mzdách, dôchodkoch vlastníkov pôdy, hrubom zisku firiem a ďalších.

Produkčná metóda sa nazýva aj tovarovou. Tento spôsob merania nezahŕňa medziprodukty. HDP je podľa tejto metódy súčtom pridaných hodnôt a čistých daní z produkcie.⁴⁵ V našej práci sme si zvolili práve produkčnú metódu najmä kvôli jednoduchosti spracovania. Môžeme ju vyjadriť jednoduchým vzorcom:

$$\text{HDP} = \text{pridaná hodnota} + \text{čisté dane z produkcie}$$

Pre odstránenie miery inflácie v pozorovaní HDP sme používali údaje chained link volume z roku 2015. Porovnávame teda počty z daných rokov vyjadrených v cenách roku 2015. Takýto spôsob merania síce odstraňuje vplyv inflácie, ale zároveň spôsobuje to, že v prípade hospodárskeho rastu ekonomiky bude hodnota tohto ukazovateľa po bazickom roku vždy vyššia a pred bazickým rokom vždy nižšia.

---

⁴⁵ LISÝ, Ján et al. *Ekonomia*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 358 s. ISBN 978-80-7552- 275-7.

Nezamestnanosť krajín vyjadrujeme najmä mierou nezamestnanosti. Eurostat definuje nezamestnanú osobu ako osobu vo veku od 15 do 74 rokov, ktorá nie je zamestnaná ale aktívne hľadajúca prácu. Miera nezamestnanosti vyjadruje podiel nezamestnaných na celkovej pracovnej sile.⁴⁶

$$\text{Miera nezamestnanosti (v \%)} = \frac{\text{počet nezamestnaných}}{\text{pracovná sila}} * 100$$

---

⁴⁶EUROSTAT, *Glossary: Unemployment*, dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unemployment>

4 Výsledky práce a diskusia

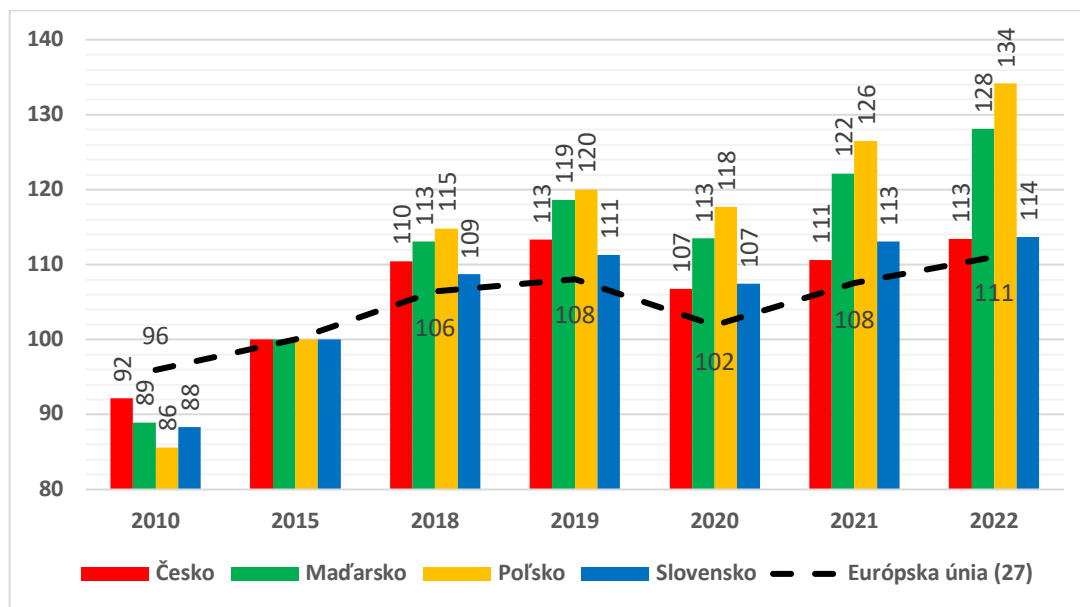
V tejto časti práce sa zameriavame na praktickú komparáciu krajín V4 v porovnaní medzi sebou a taktiež ich porovnávame aj s Európskou úniou. Okrem porovnávania vývoju krajín v minulých rokoch sa v rámci tejto časti práce sústreďujeme aj na prognózu vývoja daných ukazovateľov do nasledujúcich období.

4.1 Hrubý domáci produkt

Prvý zvolený ukazovateľ, ktorý sme sa rozhodli sledovať je hrubý domáci produkt. Je považovaný za z najdôležitejší ukazovateľ ekonomického rastu a výkonnosti krajiny. Zvyšovaním HDP sa zvyšuje životná úroveň krajiny. Avšak, tento ukazovateľ má aj negatívne stránky. Nedokáže zohľadniť dôležité faktory ako kvalita života, či nerovnosť (napr. rodová).

Pre lepšie medzinárodné porovnanie veľkosti hrubého domáceho produktu je efektívnejšie pracovať s ukazovateľom hrubý domáci produkt per capita. Práve tento ukazovateľ prepočítava HDP na jedného obyvateľa vďaka čomu odstraňuje rozdiely vo veľkosti krajín.

Graf 4. Reálny HDP per capita, vlastné spracovanie

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Na základe údajov o reálnom HDP per capita môžeme jasne usúdiť, že všetkých krajinách V4 od roku 2010 dochádza k rastu reálneho rastu HDP per capita. Kým v roku 2010 všetky krajiny nedosahovali hodnoty aspoň rovné priemeru krajín EÚ, po 10 rokoch už všetky krajiny dokázali prekonať priemer krajín EÚ. Najvyššie hodnoty reálneho HDP per capita dosahuje Poľsko v tesnom závесе pred Maďarskom. Naopak, len mierne prerástli Európsku úniu Slovensko a Česko. Pozitívom je, že pandémie neprekazila prekonávanie priemeru EÚ.

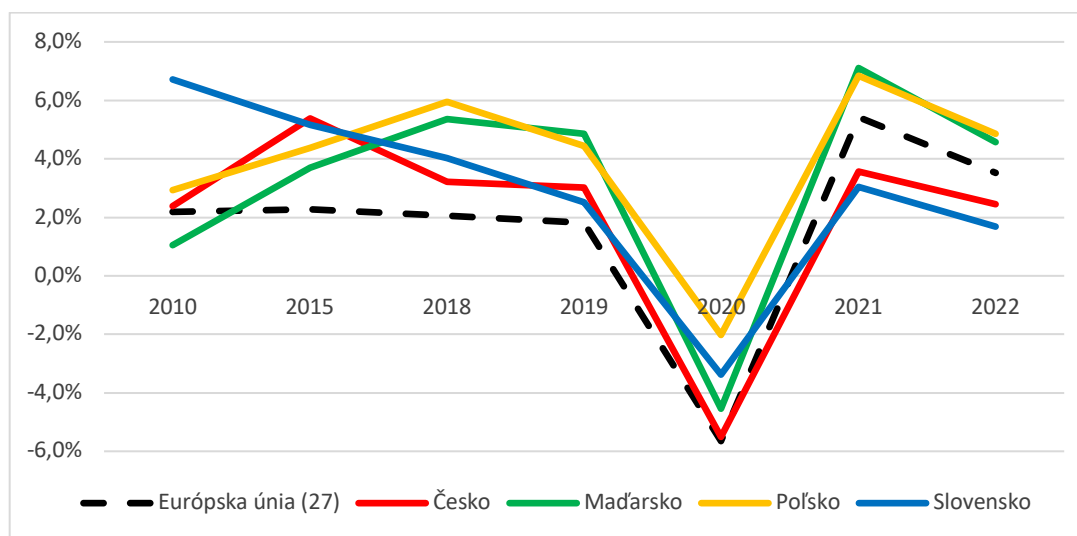
Na grafe môžeme vidieť, že sa nepotvrdili obavy Poľska pri odchode Veľkej Británie z Európskej únie. Druhou najväčšou exportnou krajinou Veľkej Británie v čase Brexitu bolo po Nemecku práve Poľsko. Okrem exportu mohli ekonomiku Poľska ovplyvniť aj príjmy Poliakov pracujúcich v zahraničí, pričom veľký podiel zo zahraničných príjmov Poľska pochádza práve z Veľkej Británie.⁴⁷ Túto štatistiku by sme mohli lepšie pozorovať v ukazovateli hrubý národný produkt.

Okrem porovnávania absolútnych hodnôt HDP môžeme na grafe číslo 5 pozorovať medziročné tempá rastu reálneho HDP. Z vývoja je jasne badateľné, že pandémie spôsobila pokles HDP krajín V4, keďže medziročné tempá rastu dosahujú zápornú hodnotu. Aj napriek tomu sa krajinám V4 podarilo rýchlejšie tempo rastu oproti ostatným krajinám aj počas obdobia pandémie. Na Slovensku bol v porovnaní s krajinami EÚ menší pokles v recesii, ale na druhej aj pomalší rast reálneho HDP. Môžeme usúdiť, že Slovensko a Česko sa z pandémie ťažšie otriasajú ako Poľsko a Maďarsko. Príjem zahraničných investícií a preberanie vyspelých technológií sa prejavuje v raste produktivity, čo nám potvrdzuje rast reálneho HDP aj tempo rastu Maďarska a nie príliš výrazný rast HDP Slovenska.

---

⁴⁷ATRADIUS, *Country report Poland 2018*, dostupné na: <https://group.atradius.com/publications/country-report-cee-poland-2018.html>

Graf 5. Medziročné tempá rastu reálneho HDP

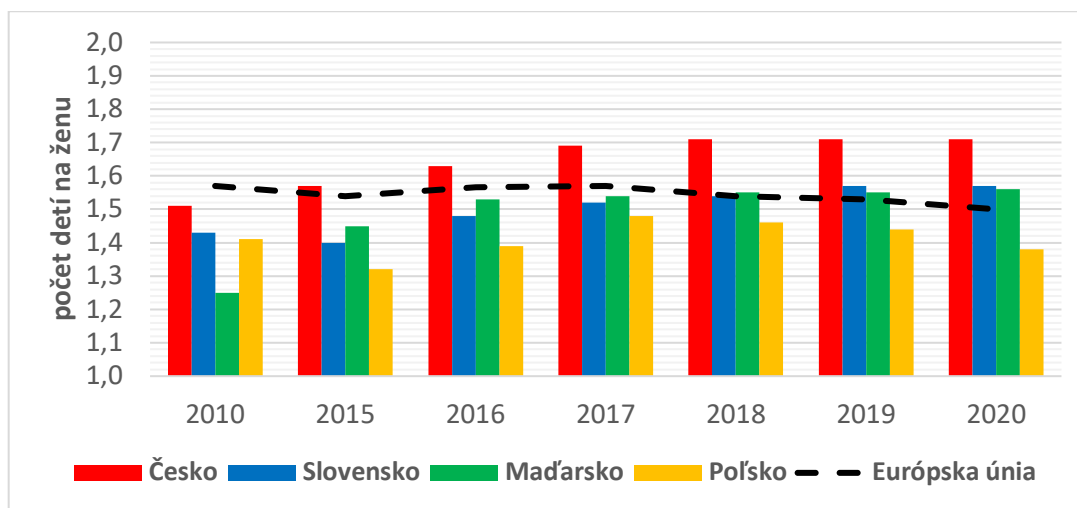

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Poľsko dosahuje najlepšie medziročné tempá rastu spomedzi krajín od roku 2015. Súvisieť to môže so znižovaním miery nezamestnanosti. Poľský rast HDP nespomalila ani nízka pôrodnosť, ktorá je najmenšia z krajín V4. Naopak, v Českej republike môžeme vidieť postupný rast pôrodnosti od roku 2010. Veľký progres zaznamenalo aj Maďarsko, kedy v roku 2010 bolo krajinou s výrazne najmenším počtom narodených detí na matku z krajín V4 a najviac zaostávalo aj oproti priemeru krajín EÚ a v roku 2020 predbehlo priemer krajín EÚ.⁴⁸

⁴⁸ OECD, *Economic surveys: Poland, 2020*, dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/a6ff3f1d-en/index.html?itemId=/content/component/a6ff3f1d-en>

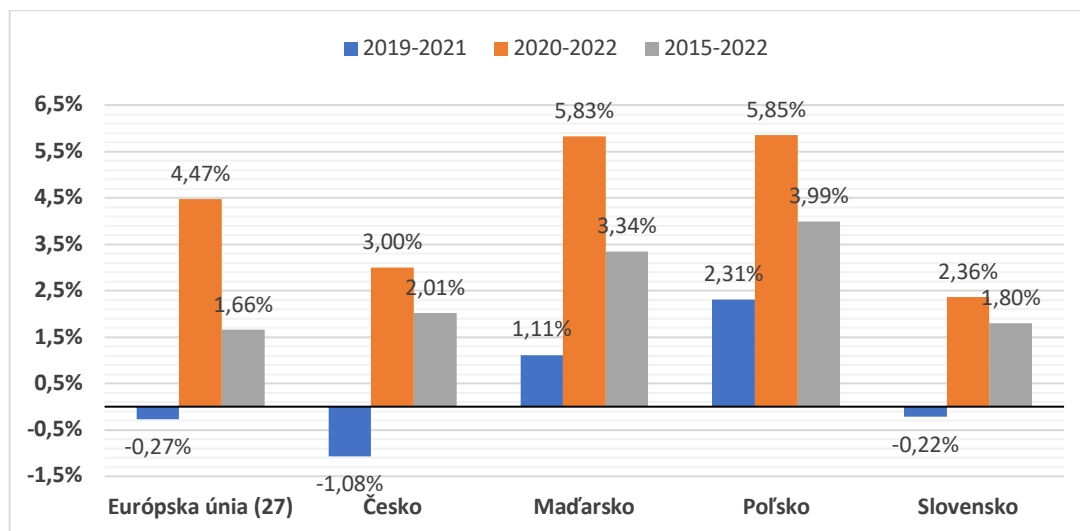
Graf 6. Pôrodnosť

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Vysoký hospodársky pokles a pandemickú recesiú a po nej nasledujúce hospodárske obnovovanie nám potvrdzuje aj graf číslo 7. V období bezprostredne pred pandémiou a počas trvania pandémie vidíme pokles v priemernom tempe rastu u všetkých krajín V4 i EÚ. Priemerné tempo rastu v krajinách EÚ bol dokonca v zápornej hodnote (podobne v Česku a na Slovensku). Avšak, pri pohľade na priemerné tempo rastu reálneho HDP počas a po pandémii vidíme výrazný nárast tempa rastu reálneho HDP. Pozitívom je, že z dlhodobého hľadiska od roku 2015 až po rok 2022 všetky krajiny Vyšehradskej štvorky dosahujú vyššie priemerné tempo rastu reálneho HDP ako je priemerné tempo rastu reálneho HDP krajín EÚ.

Graf 7. Priemerné tempo rastu reálneho HDP

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

4.2 Inflácia

Pre porovnanie miery inflácie medzi krajinami V4 sme zvolili meranie inflácie pomocou harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien. Graf číslo 8 hovorí o priemernej ročnej miere inflácie meranej priemerom všetkých tovarov a služieb za celý rok. Podľa tohto grafu vývoj inflácie v krajinách Európskej únie aj krajín V4 v rokoch od 2010 do 2015 klesal. Po finančnej kríze v roku 2008 ceny výrazne klesali, avšak v roku 2010 už inflácia dosahovala kladné hodnoty.⁴⁹ Rok 2015 sa vyznačoval nízkou úrovňou miery inflácie, ktorú vo veľkej miere zapríčiňovala nízka cena ropy. Index dosahoval hodnotu blízkej 0 vo všetkých krajinách Vyšehradskej štvorky. V Poľsku a na Slovensku bola dokonca deflácia, pričom priemer krajín Európskej únie bol v tomto roku 0,1%. Následne do roku 2019 opäť táto hodnota mierne rástla, avšak nebadáme žiadne výrazne výkyvy čo svedčí o snahe o udržaní stabilného udržania miery inflácie. Cieľom ECB je inflačný cieľ v strednodobom horizonte vo výške 2%.⁵⁰

V roku 2020, keď začala pandémia, ceny tovarov a služieb klesali. Dôvodom bol najmä klesajúci dopyt na strane spotrebiteľa spôsobený pandemickými opatreniami. Hospodársky rast priniesol aj zvyšovanie miery inflácie a v roku 2021 môžeme pozorovať masívny nárast priemernej ročnej miery inflácie.⁵¹ Po období pandémie sa ekonomika začala opäť obnovovať. Začiatkom roka 2021 ľudia strácali pocit neistoty najmä vďaka začiatku vakcinácie. Rušili sa viaceré obmedzenia, ľudia začali opäť cestovať, využívať služby ako napríklad reštaurácie, nakupovali viac ako pred pandemiou za peniaze, ktoré počas obmedzenia pohybu nemohli minúť. Na financovanie spotreby využili domácnosti úspory, ktorých miera po pandemií klesla.⁵² S rastúcim dopytom viedla k rastu cien aj vysoká cena energií.

---

⁴⁹ DE GAETTANO, Giovanni, *Inflation – What Does the Academic Research Say?*, dostupné na internete: <https://www.man.com/maninstitute/inflation-what-the-academic-research-says>

⁵⁰ ECB, *Náš cieľ cenovej stability a revízia stratégie menovej politiky*, dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/home/search/review/html/price-stability-objective.sk.html>

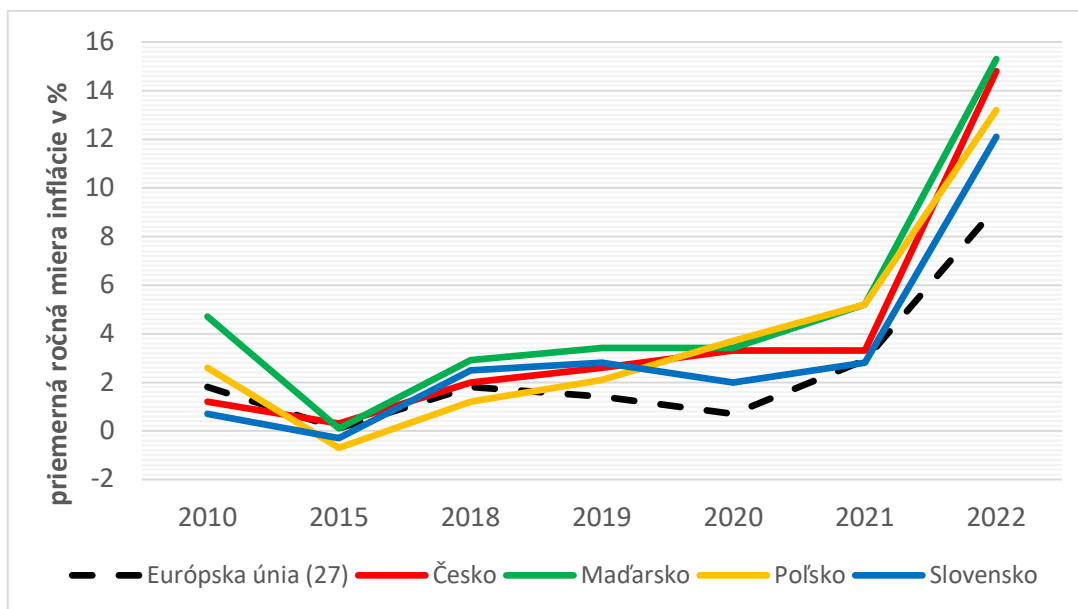
⁵¹ HSF, *Main indicators of the visegrad group countries*, dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/d436c8d1-bb2b-44e2-97d61753a9d52ebc/V4_21_MRpublika_EN.pdf?MOD=AJPERES&CVID=on4YFC2&CVID=on4YFC2&CVID=on4YFC2

⁵² NBS, *Ekonomický a menový vývoj zima 2021*, dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/_publikacie/ekonomicky_menovyy_vyvoj/2021/protected/emv_zima-2021.pdf

Tieto javy vyvolali zvyšovanie cien vo všetkých odvetviach.⁵³ Na druhej strane, podnikatelia to mali kvôli nadmernému dopytu po pandémii taktiež náročné. Vznikali problémy ako napríklad nedostatok lodných kontajnerov, čím sa stáva doprava drahšia z pohľadu podnikateľov, ktorá sa prejavila v cenách tovarov a služieb. Vyššie životné náklady na strane spotrebiteľa môžu viesť k požadovaniu zvýšenia miezd. Podniku môžu takéto náklady kompenzovať zvyšovaním cien tovarov a služieb, čo prispieva k zvyšovaniu miery inflácie.

Začiatkom roka 2022, kedy ceny boli vysoké, neprispel k ich znižovaniu ani začiatok otvoreného vojenského konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskom. Ba naopak, kvôli tomuto vojnovému konfliktu sa ceny tovarov a služieb v krajinách Európskej únie zvýšili. Krajiny V4 pociťujú ešte vyššiu rast cien ako ostatné krajiny Európskej únie najmä kvôli geografickej blízkosti, ktorá spôsobuje priamy i nepriamy dôsledok vojny.

Graf 8.HICP

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Z grafu môžeme usúdiť, že počas sledovaného obdobia dosahuje z krajín V4 najvyššiu priemernú ročnú mieru inflácie Maďarsko. Dôvodmi môžu byť napríklad zlé klimatické

⁵³ECB, *Prečo je inflácia v súčasnosti taká vysoká?*, dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/high_inflation.sk.html

podmienky spojené s nižšou výrobou a exportom poľnohospodárskej produkcie, vysoká závislosť na dovoze energií, znehodnocovanie maďarskej meny.⁵⁴ Maďarský premiér Viktor Orbán si myslí, že sankcie voči Rusku taktiež prispievajú inflácií v Maďarsku. „*Európska únia by mala zrušiť svoje sankcie voči Rusku do konca tohto roka*“ povedal Orban na konferencii svojej strany v apríli 2020.⁵⁵ Česká republika zaznamenáva druhú najvyššiu priemernú mieru inflácie od samostatnosti v roku 1993.⁵⁶

4.2.1 Energie

Najvýznamnejší vplyv na infláciu majú energie a potraviny. Tieto 2 položky tvoria takmer polovicu výdavkov domácností.⁵⁷ Pri pohľade na vývoj priemernej miery inflácie energií sledujeme vysokú mieru volatility. Dôvodom tak prudkého poklesu cien energií boli aj vysoké ceny energií v roku 2010 kvôli stúpajúcej spotrebe v rýchlo rastúcich krajinách ako napríklad Čína a konfliktami v kľúčových ropných krajinách akou je Irak. Vysoké ceny podnietili spoločnosti v severnej Amerike, aby začali ťažiť bridlicovú ropu v Dakote a Alberte. Najväčší ropný kartel OPEC neobmedzil produkciu a Saudská Arábia sa nechcela vzdať postavenia na trhu, čo spôsobilo masívny pokles.⁵⁸ Kolaps cien energií v roku 2015 bol spôsobený teda najmä prebytkom ponuky. Výhodu nižšej ceny energií utlmila aj nízka hospodárska aktivita na kľúčových rozvíjajúcich sa trhoch.⁵⁹

---

⁵⁴MOLDICZ, Csaba, *Hungary economy briefing: The sources of inflation in Hungary*, dostupné na: <https://china-cee.eu/2022/10/18/hungary-economy-briefing-the-sources-of-inflation-in-hungary/>

⁵⁵FLORA GARAMVOLGYI, *Viktor Orbán's political allies in Hungary in sights of US sanctions*, dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/13/viktor-orbans-political-allies-in-hungary-in-sights-of-us-sanctions>

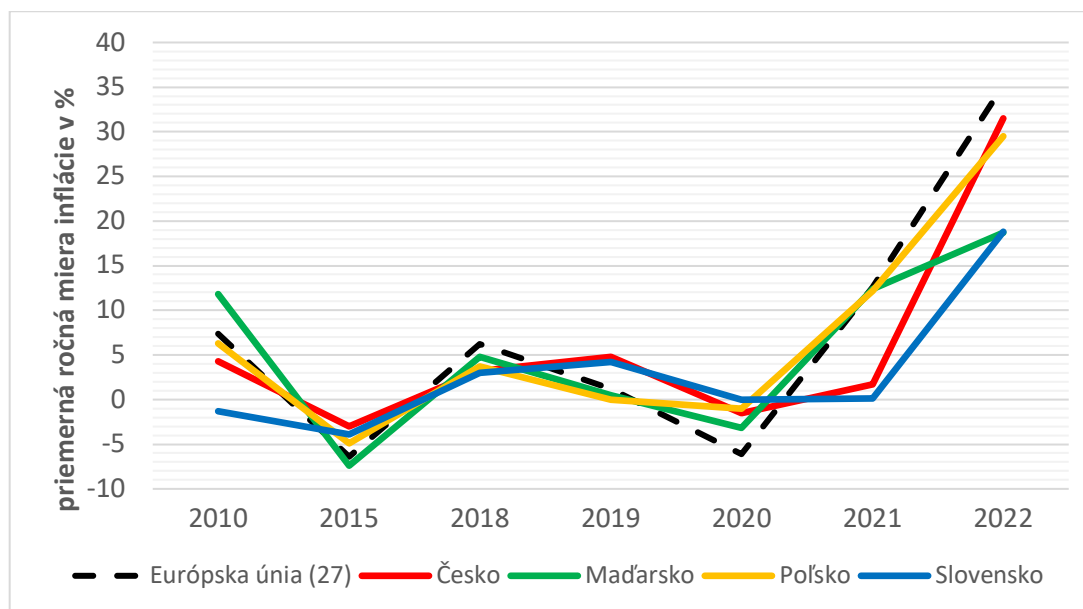
⁵⁶JURIŠ, Robert, *Inflácia na Slovensku zostáva na úrovni 15,4 %, no predikcie do budúcnosti sú optimistickejšie*, dostupné na: <https://www.finreport.sk/ekonomika/inflacia-na-slovensku-zostava-na-urovni-15-4-no-predikcie-do-buducnosti-su-optimistickejsie/>

⁵⁷JURIŠ, Robert, *Inflácia na Slovensku zostáva na úrovni 15,4 %, no predikcie do budúcnosti sú optimistickejšie*, dostupné na: <https://www.finreport.sk/ekonomika/inflacia-na-slovensku-zostava-na-urovni-15-4-no-predikcie-do-buducnosti-su-optimistickejsie/>

⁵⁸ <https://www.vox.com/2014/12/16/7401705/oil-prices-falling>

⁵⁹ <https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/what-triggered-oil-price-plunge-2014-2016-and-why-it-failed-deliver-economic-impetus-eight-charts>

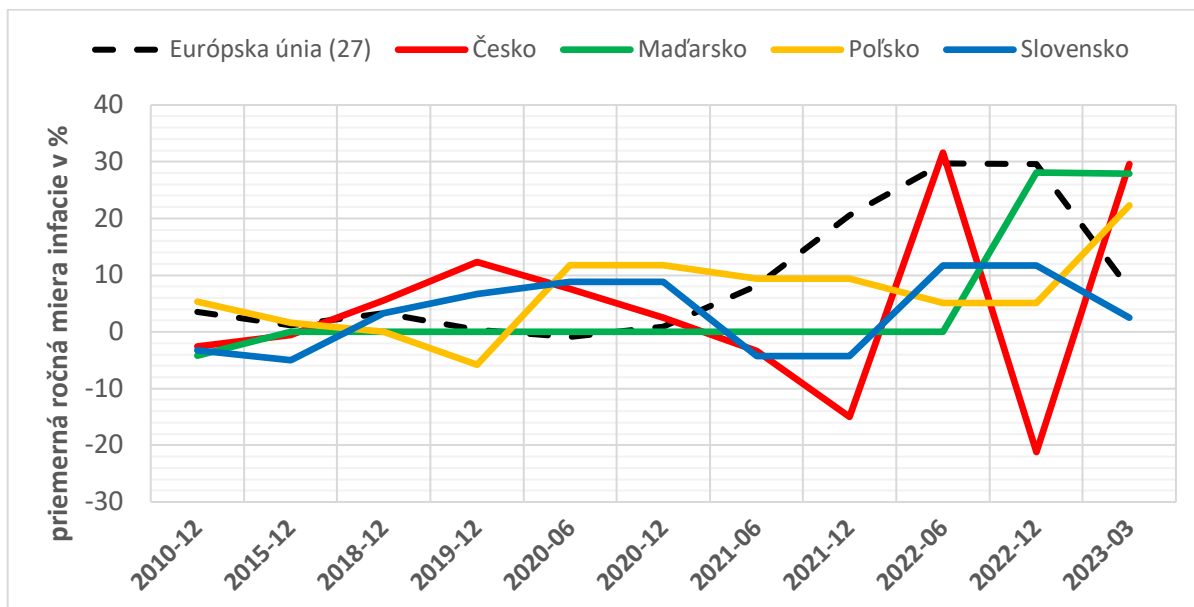
Graf 9. Energie

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Po prepade v roku 2015 sa cena ropy v ďalších rokoch zvyšovala a inflácia sa pohybovala v rozmedzí od 2% do 5%. V roku 2020 zasiahla svet pandémie, kvôli ktorej cena energií opäť klesala, keďže sa ekonomickou nečinnosťou znížila spotreba, čo sa dotklo cien elektrickej energie alebo aj pohonných látok. Odpoveďou na zníženie cien energií nemôže byť v ekonomike nič iné, ako opätovné zvýšenie cien. Po pandémii, kedy je ekonomika v procese obnovy sa zvyšuje spotreba, čím sa aj zvyšuje cena energií, keďže ľudia sú ochotní za energiu zaplatiť viac. Cyklickosť však v roku 2022 nepodporila vojna na Ukrajine, ktorá spôsobila úplný opak. Následkom vojny na Ukrajine nie je zníženie, ale práve ešte výraznejšie zvýšenie cien energií, čo môžeme vidieť aj na grafe číslo 9. Podľa tohto grafu priemerná inflácia energií v krajinách Európskej únie dosiahla 35%. Všetky krajiny V4 sa nachádzajú pod priemerom EÚ. Najnižšiu mieru inflácie z krajín zaznamenáva Slovensko spolu s Maďarskom, no napriek tomu dosahuje miera inflácie energie v týchto krajinách až 18%.

Graf 10. Elektrická energia

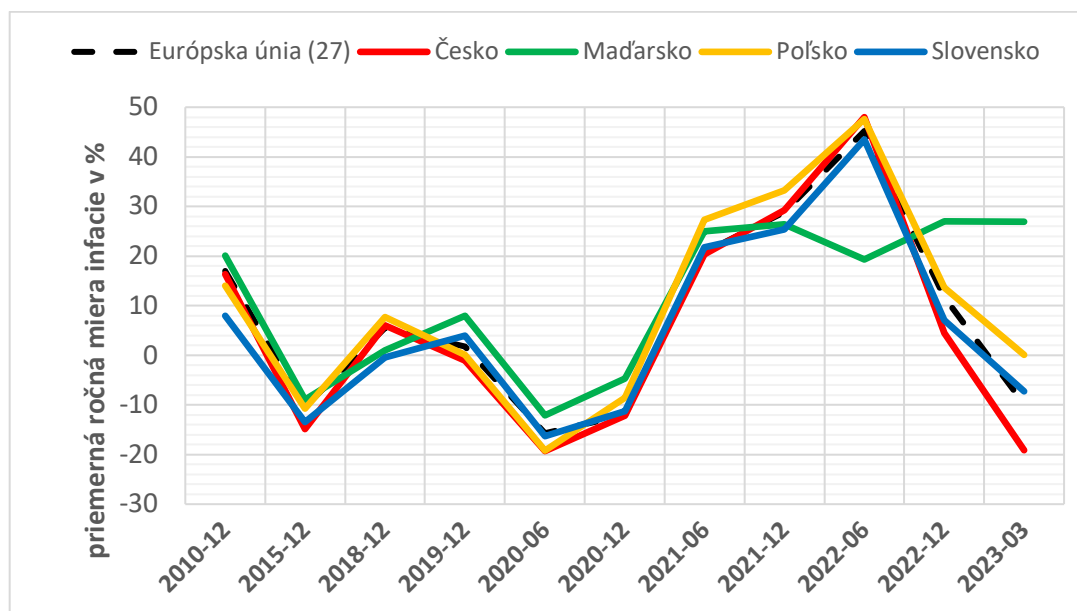
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Elektrická energia je taktiež veľmi volatilná. Najnižšiu, no zároveň aj najvyššiu mieru inflácie môžeme sledovať v Českej republike. Naopak, najnižšie ceny elektrickej energie môžeme z dlhodobého hľadiska sledovať v Poľsku. Hlavným dôvodom ovplyvňujúcim cenu elektrickej energie je energetický mix, ktorý hovorí o spôsobe výroby elektrickej energie. Dostatok elektrární na výrobu energie zabezpečuje nízku závislosť importu elektrickej energie, ktorá je drahšou voľbou. Poľsko má dostatok tepelných elektrární fungujúcich na uhlí. Najlacnejšou energiou je však elektrika nezávislá od spaľovania plynu (teda vodná a jadrová), vzhľadom na jeho závislosť od ostatných krajín, najmä Ruska. Okrem toho, krajiny Európskej únie majú nastavený rôzne ciele najmä v súvislosti s využitím obnoviteľných zdrojov na výrobu energie. Výrazný vplyv na výrobe elektrickej energie má však aj klíma, najmä obdobia sucha zapríčiňujúce nedostatok vody. Okrem spomenutých faktorov má vplyv na ceny energií aj geografická poloha štátu. Vzhľadom na to, že Slovensko leží vo vnútrozemí Európy, má možnosť získať elektrickú energiu z mnohých okolitých štátov. Taktiež sú vnútrozemské krajiny dôležité aj z hľadiska prepojenosti krajín, keďže ich môžeme nazvať „križovatkami“.⁶⁰

⁶⁰NEJEDLÝ, Tomáš, *V Poľsku lacná, u nás drahá. Čo môže za rozdielne ceny elektriny v Európe?*, dostupné na: <https://www.forbes.sk/v-polsku-lacna-u-nas-draha-co-moze-za-rozdielne-ceny-elektriny-v-europe/>

V roku 2022 ovplyvňovali cenu elektrickej energie fiškálne opatrenia, ktorých cieľom bolo zastaviť zvyšovanie cien za energie.

Graf 11. Pohonné látky

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

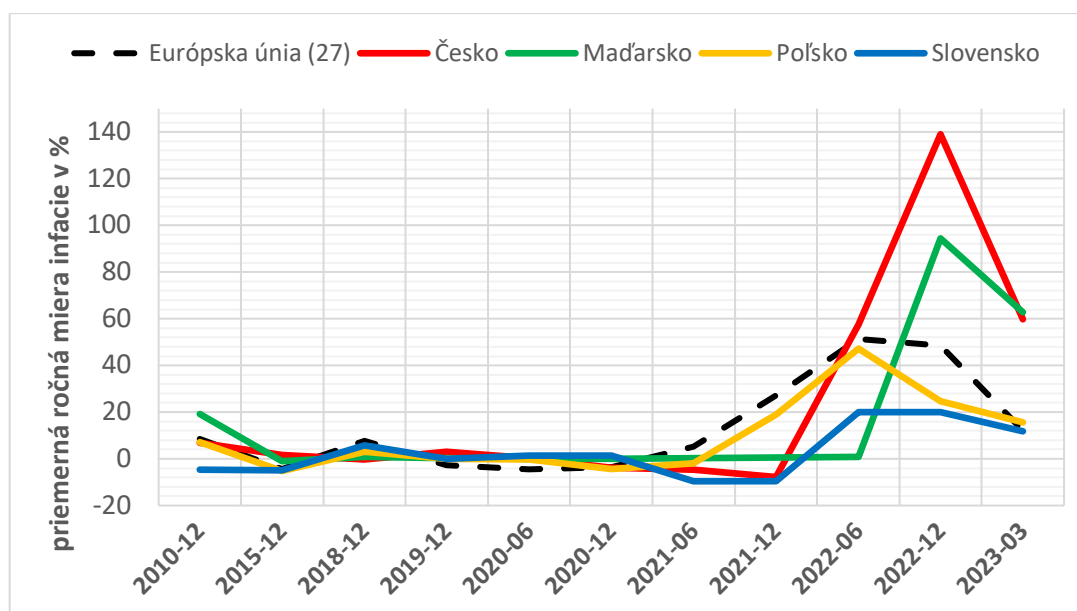
Na grafe číslo 11 vidíme identický vývoj miery inflácie za pohonné látky vo všetkých krajinách Európskej únie, a taktiež aj krajín V4. Pozornosť však treba venovať Maďarsku, ktoré sa vymyká vývoju ostatných krajín Európskej únie. Maďarsko po období recesie spôsobenej pandemiou trpí veľmi vysokou mierou inflácie (graf číslo 8). Maďarská vláda považuje za hlavný problém energetickú krízu a sankcie proti Rusku v nadväznosti na vojnu medzi Ukrajinou a spomínaným Ruskom. Maďarsko sa stalo v roku 2022 kontroverzným hráčom, keď oproti ostatným krajinám Európskej únie, kritizuje kroky Európskej únie smerujúce proti Rusku, následkom ktorých je v krajine vysoká miera inflácie energií a potravín.⁶¹ Maďari považujú prístup k ruským dodávkam kľúčovým pre bezpečnosť krajiny. Práve preto naďalej dovážajú z Ruska ropu, čo sa nepáči ani predstaviteľom Európskej únie. Maďarská vláda sa

⁶¹ČTK, *Maďarská vláda predlžuje zastropovanie cien pohonných hmôt a základných potravín o tri mesiace*, dostupné na: <https://hnonline.sk/finweb/zahranicna-ekonomika/96041808-madarska-vlada-predlzuje-zastropovanie-cien-pohonných-hmot-a-zakladných-potravin-o-tri-mesiace>

rozhodla zastropovať ceny benzínu po období pandémie, čo môžeme vidieť aj na grafe, kedy miera inflácie pohonných látok od roku 2021 klesá až do júna 2022.

Zastropovanie cien spôsobilo výrazne lacný benzín oproti okolitým štátom, čo viedlo až k úplnému fyzickému vyčerpaniu pohonných látok. Následkom takéhoto opatrenia je príliš vysoká cena palív v roku 2023 v porovnaní s ostatnými krajinami. Krajina týmto opatrením nepomohla zmierniť infláciu, dosiahla opačný efekt.⁶² Navyše, výrazné zníženie ceny pohonných hmôt spôsobujú i nadväzujúce problémy ako napríklad environmentálne problémy, zníženie hospodárskeho rastu vzhľadom na možné zápchy, či dodatočné príjmy pre Rusko.⁶³

Graf 12. Plyny

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Okrem vysokej miery inflácie pohonných látok vidíme ešte výraznejší nárast cien plynov. Krajiny Európskej únie sú veľmi závislé na dovoze oboch týchto komodít. Obzvlášť vysokú závislosť majú krajiny V4. Najviac pociťuje z krajín V4 prudký nárast Česko, kedy sa na konci roku zvýšila cena zemného plynu až o 140% v porovnaní s decembrom roka 2021.

⁶²TASR, *Situácia sa otočila, Maďari už chodia tankovať k nám. Na viacerých miestach sa minuli palivá*, dostupné na: <https://hnonline.sk/finweb/zahranicna-ekonomika/96054573-situacia-sa-otocila-madari-uz-chodia-tankovat-k-nam-na-viacerych-miestach-sa-minuli-paliva>

⁶³ LUKÁCS, András, *Fuel to the fire*, dostupné na: <https://theecologist.org/2023/jan/30/fuel-fire>

Reakciou V4 bolo zníženie závislosti na ruskom plyne. Českej republike pomohlo v riešení nezávislosti Nórsko.⁶⁴

4.2.2 Potraviny

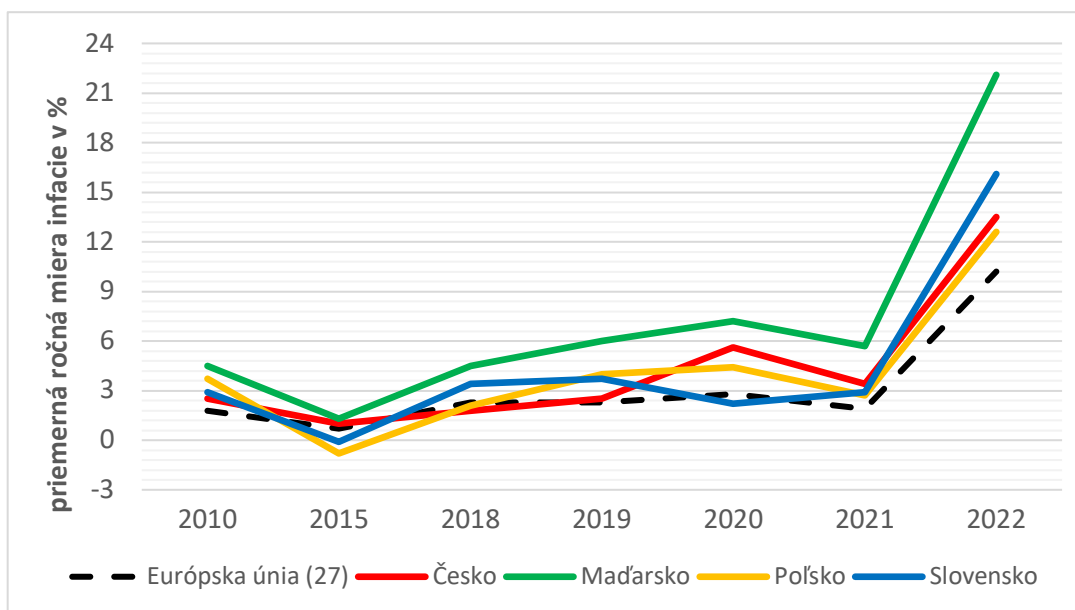
Na cenu potravín má okrem poveternostných podmienok vplyv miera inflácie energií, najmä v otázke dopravy. Všetky krajiny V4 pociťujú od roku 2015 priemernú ročnú mieru inflácie potravín vyššiu ako priemer miery inflácie všetkých krajín EÚ, pričom nesledujeme výrazné výkyvy v miere inflácie. Pri pohľade na graf číslo 13 opäť upúta našu pozornosť Maďarsko, ktoré je významným exportérom potravín, najmä nespracovaných. V roku 2022 zasiahlo krajinu obdobie sucha, čím sa stalo krajinou s najväčšou infláciou v potravinárskom sektore zo všetkých krajín Európskej únie. Nižšia produkcia viedla poľnohospodárov k vyšším cenám, čo spôsobilo obrovskú mieru inflácie. Tento jav môžeme sledovať na grafe nižšie. Reakciou maďarskej vlády bolo zavedenie cenových stropov pre určité tovary ako napríklad múka, olej, mäso, mlieko, vajcia či zemiaky. Zastropovanie cien nepomohlo k zníženiu miery inflácie, pretože maloobchodníci a distribútori zvýšili ceny iných produktov kvôli zachovaniu zisku, čím sa zvýšila inflácia zvyšovala.⁶⁵

---

⁶⁴IDNES CZ, *Česko snížilo závislost na ruském plynu na čtyři procenta, pomáhá LNG a Norsko*, dostupné na: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/rusko-plyn-lng-norsko.A230131_144923_ekonomika_akp

⁶⁵ ESTEFANIA, Cohn-bech, *Drivers of inflation: Hungary*, dostupné na: <https://www.imf.org/en/Publications/selected-issues-papers/Issues/2023/02/27/Drivers-of-Inflation-Hungary-530224>

Graf 13. Potraviny okrem alkoholu a tabakových výrobkov

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

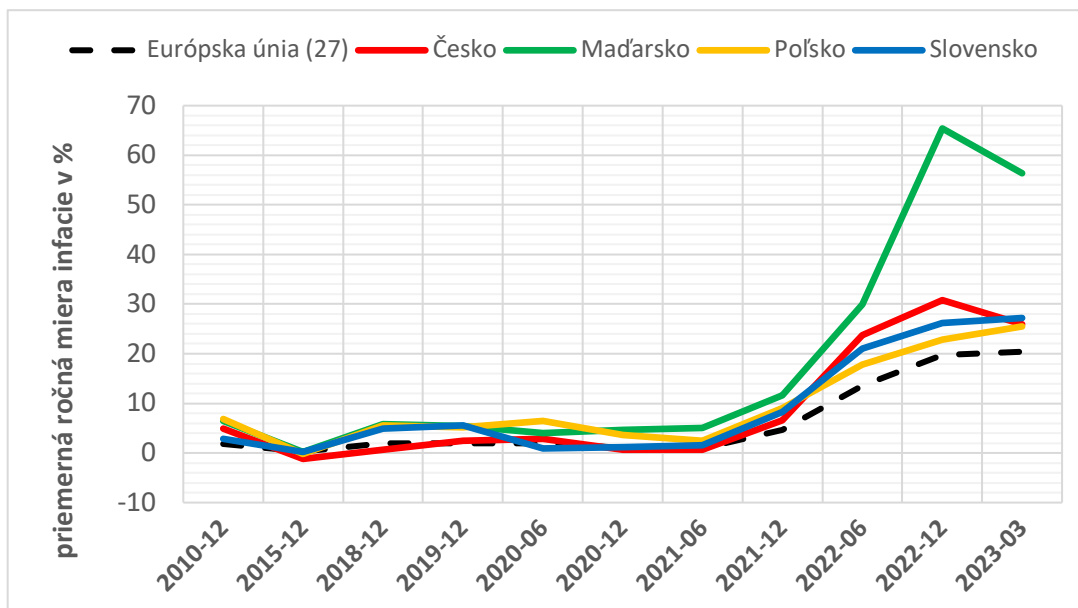
Pandémia a vojna na Ukrajine výrazne ovplyvnili ceny vybraných nespracovaných potravín. Nárast cien môžeme sledovať na grafoch 20 až 23 uvedených v prílohe. Na grafe číslo 14 môžeme sledovať výrazné zvýšenie miery inflácie chleba a obilnín, najmä z dôvodu spomínaných nepriaznivých poveternostných podmienok pre rast týchto obilnín v Maďarsku. V Maďarsku dosiahla na konci roku 2022 miera inflácie obilnín až 65%.

Počas pandémie museli mnohí chovatelia preriediť stáda, čo má vplyv na nízku ponuku zo strany výrobcov. Chovatelia teda produkovali menej mlieka, vajec, mäsa. Takéto nespracované suroviny majú ďalšie využitie napríklad vo výrobe smotany z ktorej sa vyrába maslo. Svet taktiež zasiahla aj vtáčia chrípka ktorá výrazne zasiahla do zvýšenia miery inflácie mäsa z dôvodu nedostatočnej ponuky.⁶⁶ Okrem pandémie spôsobuje výrazné zvýšenie potravinových surovín aj vojna na Ukrajine. Ukrajina patrí medzi krajiny exportujúce obilniny, medzi ktoré patria aj slnečnice. Vojna na Ukrajine spôsobila zablokovanie vývozu tejto komodity, čo sa automaticky prenieslo do ceny rastlinných olejov, ktorá sa zvyšuje.⁶⁷

⁶⁶KHRISTOPHER J. BROOKS, *Margarine and butter prices are soaring. Here's why.*, dostupné na: <https://www.cbsnews.com/news/inflation-margarine-butter-egg-prices-reason-why/>

⁶⁷TASR, *Vojna na Ukrajine stopla vývoz slnečnicového oleja*, dostupné na: <https://www.teraz.sk/ekonomika/vojna-na-ukrajine-stopla-vyvoz-slnečni/615742-clanok.html>

Graf 14. Chlieb a obilniny

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Vývoj nespracovaných potravín komentovala aj ekonomická analytička Lenka Buchláková,; „Ceny vajec ako aj mäsa v tomto prípade ovplyvňuje aj situácia so pšenickou. Tá je totiž súčasťou kŕmnych zmesí. Producenti hydiny a vajec ohlasujú, že pretože 45 percent z nákladov na výrobu vajec a 56 percent z nákladov na výrobu hydinového mäsa tvoria práve kŕmne zmesi, budú musieť zvyšovať ceny.“⁶⁸

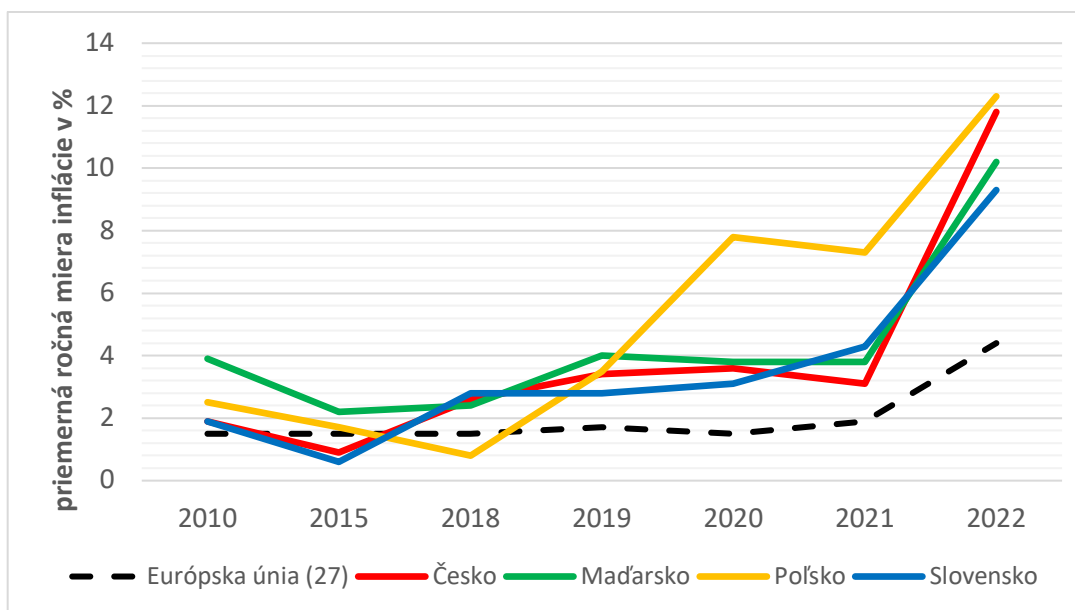
4.2.3 Služby

Vývoj miery inflácie v službách opisuje graf číslo 15. Zvyšovanie inflácie v sektore služieb má veľmi podobný priebeh ako zvyšovanie celkovej miery inflácie, kedy sa všetky krajiny V4 držia nad priemerom EÚ. Z krajín V4 si môžeme všimnúť Poľsko, v ktorom sektor služieb v roku 2018 výraznejšie klesal a následne počas obdobia pandémie ako jediný štát z Vyšehradskej štvorky dosahoval hodnotu 8% pričom ostatné krajiny V4 dosahovali zvyšovanie miery inflácie v rozmedzí od 3% do 4%. Sektor služieb v Poľsku v rokoch od 2018 do 2020 ovplyvnila najmä situácia v bankovom sektore. Na prudké zníženie bankových poplatkov v roku 2018 reagovalo prudké zvýšenie takýchto poplatkov v roku 2020 (graf číslo

⁶⁸Slovákov čaká v obchodoch neprijemné prekvapenie: Všetko rekordne zdraželo, TOTO najviac! ,dostupné na: <https://www1.pluska.sk/rady-a-tipy/slovakov-caka-obchodoch-neprijemne-prekvapenie-vsetko-rekordne-zdraželo-toto-najviac>

24). Pri pohľade na ostatné služby v grafoch 25 a 26 vidíme zníženie miery inflácie ubytovacích služieb i reštaurácií počas pandémie. Všetky krajiny V4 zaznamenali podobný vývoj, kedy počas pandémie inflácia klesala a následne stúpala v roku 2022 raketovým spôsobom.

Graf 15. Služby

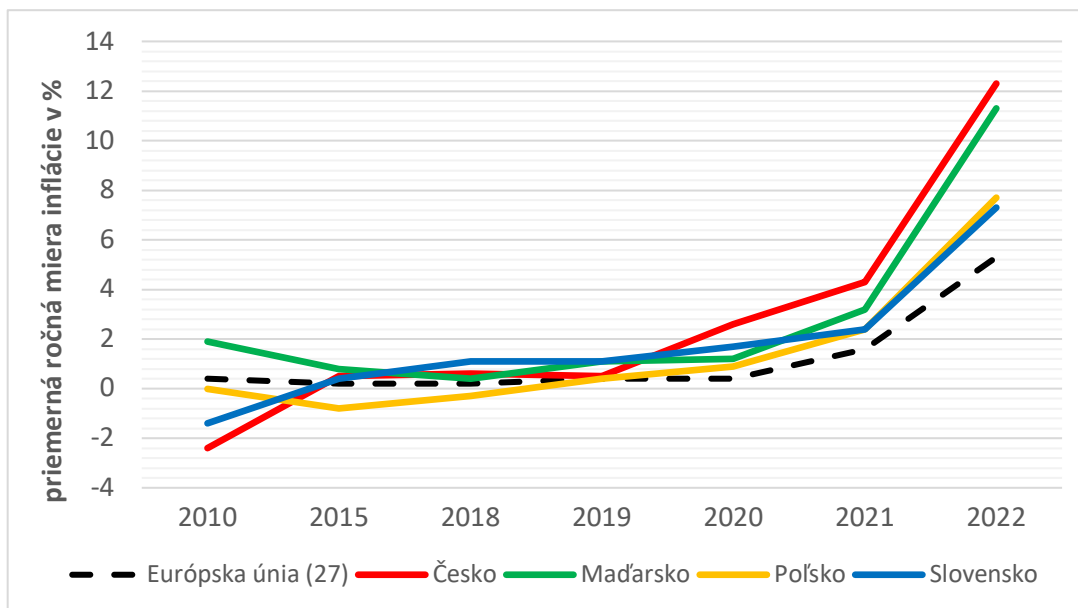

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

4.2.4 Ostatné výrobky

Kategória ostatných výrobkov zahŕňa neenergetický priemyselný tovar zahrňujúci všetko tovar okrem tabaku, potravín a energií. Táto kategória produktov netvorí tak významný podiel v spotrebe ľudí ako vyššie spracované kategórie. Ak by sme však porovnávali tieto výrobky medzi krajinami V4, tak najvyššiu mieru inflácie od pandémie dosahuje Česko. Zároveň vidíme nárast inflácie po pandemickom období čo súvisí so zvýšeným dopytom. Vývoj inflácie ostatných výrobkov je veľmi podobný vývoju priemernej ročnej miery inflácie všetkých produktov. Inflácia v období pred pandemiou bola v rozmedzí od 0 do 2%.

Graf 16. Ostatné výroby

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

4.3 Nezamestnanosť

Posledným ukazovateľom, ktorý porovnávame medzi krajinami Vyšehradskej štvorky je nezamestnanosť. Považujeme za dôležité hodnotiť práve tento ukazovateľov z viacerých dôvodov. Meranie miery nezamestnanosti môže pomôcť vládám lepšie pochopiť podmienky na trhu práce, identifikovať možné problémy. Vysoká miera nezamestnanosti môže naznačovať neefektívnosť trhu práce a existujúce problémy s ľudskou aktivitou. Nízka miera nezamestnanosti môže indikovať vysoký dopyt po pracovnej sile.

Celková miera nezamestnanosti v krajinách V4 od roku 2010 až po koniec roka 2020 má klesajúcu tendenciu. Miera nezamestnanosti krajín V4 v roku 2019 patrila k jedným z historicky najnižších mier. V roku 2010 mali krajiny vysokú mieru nezamestnanosti, respektíve rovnajúcu sa priemeru krajín Európskej únie. Najvyššia miera nezamestnanosti z krajín V4 patrí dlhodobo Slovensku. V roku 2010 aj 2015 prekročila priemer krajín Európskej únie. Neskôr dosahovala priemeru ostatných krajín EÚ. Maďarsko a Poľsko taktiež dosahovali v roku 2010 priemer ostatných krajín EÚ, no postupom času sa výrazne znížila miera nezamestnanosti.

Na vysokú slovenskú mieru nezamestnanosti môže vplývať viacero faktorov. V minulosti vplývala na vysokú nezamestnanosť transformácia hospodárstva, kedy nastal

rozpad bývalého Československa a uzavretie podnikov závislých na bývalom Sovietskom zväze. Súčasný faktor môže byť nie príliš podporujúce podnikateľské prostredie. S ním má úzky súvis aj nedostatok príležitostí pre vstup na trh práce u mladých ľudí. Slovensko má nedostatok kvalifikovaných zamestnancov, ktorých schopnosti nespĺňajú požiadavky súčasného pracovného trhu.⁶⁹

Najnižšiu mieru nezamestnanosti môžeme dlhodobo pozorovať v Českej republike. Česká republika zaznamenáva v poslednom období príliv podnikateľov zo Slovenska. Slovenskí podnikatelia v Českej republike dokonca už predbehli aj Rusko. Od roku 2020 držia Slováci prvenstvo v otázke najčastejších zahraničných vlastníkov firiem. *„Dôležitú úlohu tu zohráva spoločná minulosť oboch krajín, takmer nulová jazyková bariéra a teritoriálna blízkosť”* - analytička Dun & Bradstreet Petra Štěpánová.⁷⁰ Okrem toho, Česká republika v porovnaní so Slovenskom zavádza reformy zlepšujúce podnikateľské prostredie. Slovenskí podnikatelia si tam napríklad môžu uplatniť v niektorých činnostiach vyššie paušálne výdavky alebo vyššie nezdaniteľné časti základu dane.⁷¹

V Maďarsku majú podnikatelia nízke sadzby dane z príjmov právnických osôb. Na Slovensku predstavuje táto sadzba 21% a v Maďarsku 9%. Maďarský premiér Viktor Orbán chce svoju politiku financovať zahraničnými investíciami. *„Maďarsko využilo svoju fiškálnu nezávislosť na vytvorenie jedného z najpriaznivejších prostredí pre investície v Európe – s prístupnou polohou, kvalifikovanou pracovnou silou, právnym prostredím priaznivým pre investorov, množstvom vládnych stimulov, rovnou daňou z príjmu právnických osôb vo výške 9 percent a efektívnou sadzbou 7,5 percenta. V roku 2021 Maďarsko zaznamenalo rekordné*

---

⁶⁹ TVARDZÍK, Jozef, *Prečo má Slovensko takú vysokú nezamestnanosť?*, dostupné na internete: <https://www.trend.sk/spravy/preco-ma-slovensko-taku-vysoku-nezamestnanost>

⁷⁰ TASR, *Slováci sú najčastejšími zahraničnými vlastníkami českých firiem*, dostupné na: <https://www.trend.sk/spravy/analyza-slovaci-su-najcastejsimi-zahranicnymi-vlastnikmi-ceskych-firiem>

⁷¹ KULLOVÁ, Zuzana, *V Česku chcú živnostníkom zdvihnúť paušál. Hegerova vláda si vyháňa peniaze z kasy, ľudia utečú*, dostupné na: <https://www.trend.sk/financie/cesku-chcu-zivnostnikom-zdvihnout-pausal-polepsia-hegerova-vlada-vyhana-peniaze-kasy>

zahraničné investície vo výške 5,9 miliardy eur“ píše Balázs Orbán, politický riaditeľ maďarského premiéra.⁷²

V roku 2020 opäť rastie nezamestnanosť. Príčinou bola pandémia COVID-19. Kvôli nútenému obmedzeniu podnikateľskej činnosti a poklesu dopytu na strane spotrebiteľa boli zamestnávateľia nútení prepustiť svojich zamestnancov. V tomto roku Slovenská vláda pomohla zamestnancom i podnikateľom v rámci opatrenia Prvá pomoc, vďaka ktorému priamo poskytovala finančné príspevky. Opatrenie pomohlo za 2 roky 176 000 podnikateľským subjektom.⁷³

Podobné podporné opatrenia prijali aj ostatné krajiny Vyšehradskej štvorky. Rozlišovali sa vo výške či dĺžke poskytovanej pomoci. Maďarsko prijímalo skôr nepriame nástroje podpory.⁷⁴ Česká republika poskytovala príspevky s vyššou hodnotou ako Slovensko a Poľsko. Česká republika prijala opatrenie nazývané Loss carryback. Umožňovalo firmám odpísať si stratu zo ziskov v rokoch 2018 a 2019 a získať naspäť zaplatenú DzP PO.⁷⁵ V Maďarsku bol prijatý právny predpis umožňujúci podnikateľom odpočítať od základu dane zisk investovaný do výskumu a vývoja. Spoločnosti, ktoré sa rozhodnú v priebehu nasledujúcich 4 rokov po pandémii investovať v Maďarsku majú možnosť o plné oslobodenie platenia DzP PO, ktorú plánujú minúť na investičný projekt.⁷⁶ Poľský Fond verejných investícií mal pomôcť prekonať obavy a investovať do rôznych oblastí napríklad do vzdelávania, digitalizácie, energetiky či biotechnológií.

---

⁷²IŽIP, Roland, *Takto sa to robí, do psej matere! Vojna Matoviča so Sulíkom pokračuje, no investície miznú*, dostupné na: <https://www.trend.sk/nazory-a-komentare/takto-to-robi-psej-matere-vojna-matovica-sulikom-pokracuje-investicie-miznu>

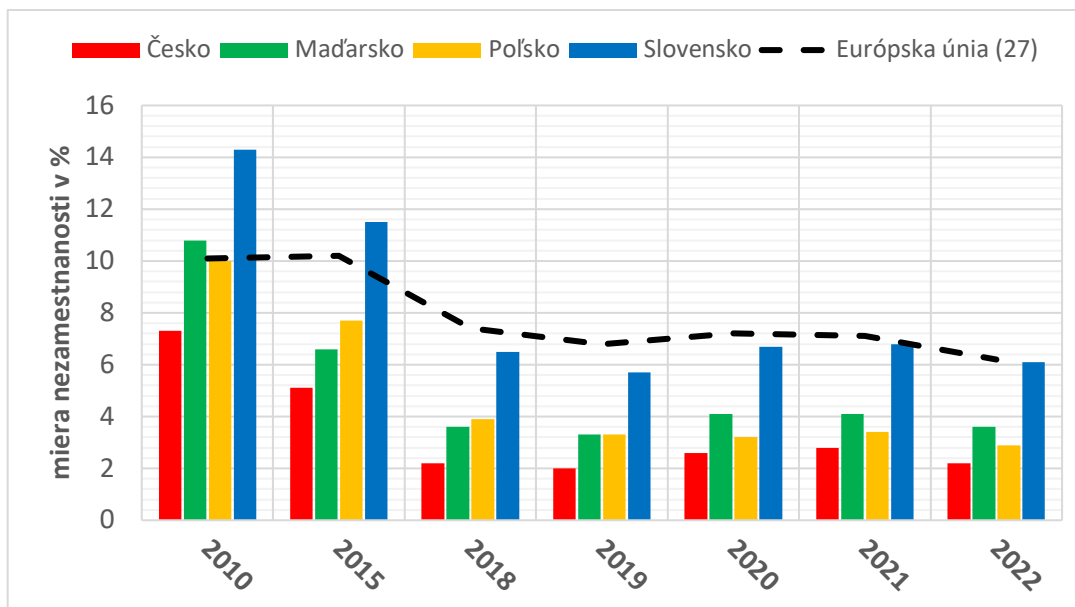
⁷³MPSVAR, *Prvá pomoc*, dostupné na: <https://www.pomahameludom.sk/>

⁷⁴SBA, *Podpora zamestnanosti v období koronakrízy v SR a v okolitých krajinách*, 2020, dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/08/Podpora-zamestnanosti-v-obdob%C3%AD-koronakr%C3%ADzy-v-SR-a-v-okolit%C3%BDch-krajin%C3%A1ch.pdf>

⁷⁵MFČR, *Loss carryback je levná a rychlá pomoc pro malé i velké firmy*, 29.5.2020, dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2020/loss-carryback-je-levna-a-rychla-pomoc-p-38611>

⁷⁶*Reinvested profit could become fully exempt from corporation tax*, dostupné na: <https://2015-2019.kormany.hu/en/ministry-for-national-economy/news/reinvested-profit-could-become-fully-exempt-from-corporation-tax>

Graf 17. Nezamestnanosť ľudí od 15 do 74 rokov

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Poľská miera nezamestnanosti v porovnaní s ostatnými krajinami Vyšehradskej štvorky či Európskej únie sa počas pandémie veľmi nemenila. Dôvodov mohlo byť viacero, no najzásadnejšími sú geografická poloha a nízka hustota zaľudnenia.⁷⁷

Po skončení pandémie môžeme vidieť opäť klesajúci trend v miere nezamestnanosti. Slovenská vláda v reakcii na znižovanie miery nezamestnanosti po pandémie rozbehla rôzne projekty. Jedným z projektov je „Nestrať prácu – vzdelávaj sa“. Bol zavedený ako reakcia na rýchlo meniaci sa trh práce, ktorý bol badateľný v pandemickom období. Je ponúkaný ľuďom, ktorí nie sú evidovaní na úrade práce ako nezamestnaní a majú záujem sa vzdelávať s cieľom lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.⁷⁸

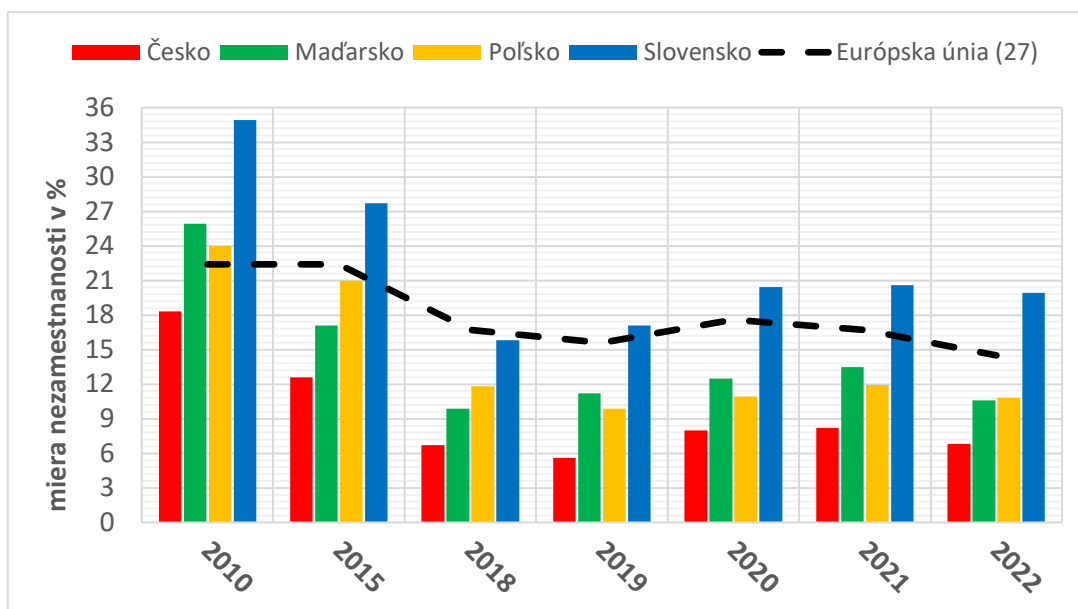
Podobný vývoj miery nezamestnanosti môžeme vidieť aj pri skupine ľudí vo veku od 15 do 24 rokov. Slovensko v tejto kategórii dosahuje opäť najhoršie výsledky. Rozdiel

⁷⁷ BUKOWSKI, Pavel, *Poland's economy in the pandemic*, 18.10.2021, dostupné na: <https://blogs.lse.ac.uk/covid19/2021/10/18/polands-economy-in-the-pandemic/>

⁷⁸ UPSVaR, *Národný projekt „Nestrať prácu – vzdelávaj sa“*. dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/kn/aktualne-oznamy/narodny-projekt-nestrat-pracu-vzdelavaj-sa.html?page_id=1165703

v miere nezamestnanosti mladých ľudí oproti celkovej miere nezamestnanosti vidíme na Slovensku v období po pandémie, kedy mladí Slováci dosahujú vyššiu mieru nezamestnanosti ako pred pandemiou. V roku 2018 bola miera nezamestnanosti mladých na Slovensku 15,8% a po pandemií 19,9%.

Graf 18. Nezamestnanosť ľudí od 15 do 24 rokov

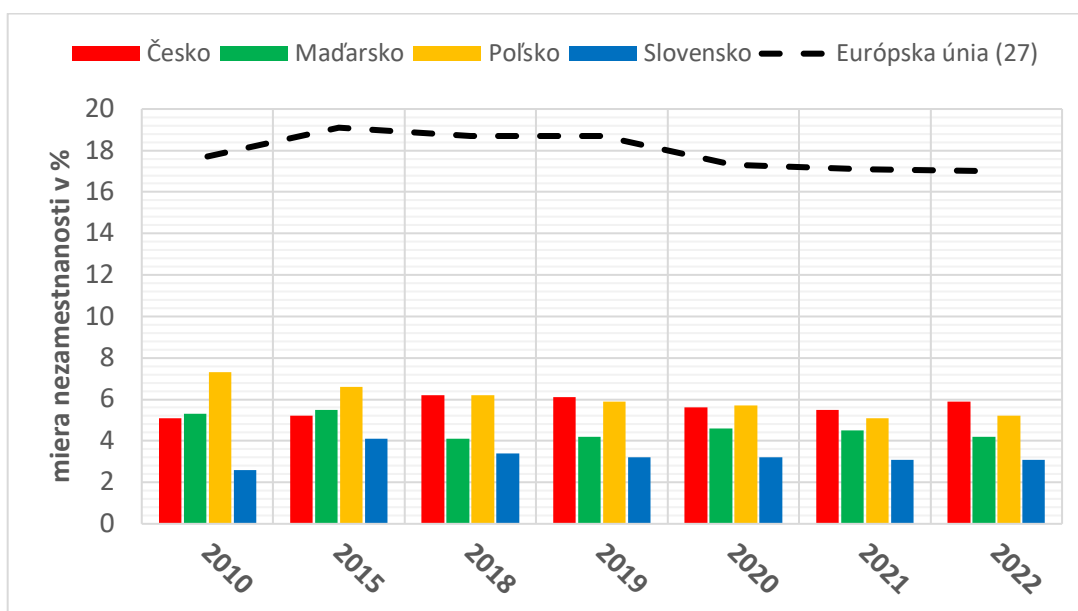
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Pravdepodobne toto viedlo vládu zaviesť projekt ako „Chyt' sa svojej šance“, ktorá pomáha mladým a znevýhodneným Slovákom nájsť si prácu. Projekt bol spustený v októbri 2021 a je zameraný na zvýšenie zamestnanosti mladých uchádzačov o zamestnanie do 30 rokov a znevýhodnených (dlhodobo nezamestnaní, osoby so zdravotným postihnutím, či osoby staršie ako 50 rokov). Znevýhodnené SZČO môžu získať príspevok vo výške 5 600€. Taktiež projekt podporuje aj ľudí, ktorí zaúčajú či zamestnávajú mladých či znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.⁷⁹

⁷⁹MPSVAR, *Nový projekt Chyt' sa svojej šance podporuje vznik pracovných miest a rozbeh podnikania*, 11.10.2021, dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/informacie-media/aktuality/novy-projekt-chyt-svojej-sance-podporuje-vznik-pracovnych-miest-rozbeh-podnikania.html>

Zaujímavým fenoménom v pracovnom trhu krajín V4 je práca part-time. Všetky krajiny Vyšehradskej štvorky výrazne zaostávajú za priemerom Európskej únie. Automobilový priemysel je v krajinách V4 jedným z najväčších zamestnávateľov. Práca v priemysle tradične preferuje prácu na plný úväzok. Vysoká nezamestnanosť mladých taktiež prispieva k spomenutej vysokej miere. Práve mladí ľudia nestíhajú popri škole pracovať na plný úväzok a ak sa nezamestnajú aspoň na skrátenej prípadne dohodu, tak prispievajú zvýšenej miere nezamestnanosti. Práca vo finančnom sektore vo Švajčiarsku alebo v IKT v Severských krajinách dovoľuje zamestnancom pracovať aj na skrátenej úväzok.

Graf 19. Práca na skrátenej úväzok

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

V súčasnosti má na zamestnanosť v krajinách V4 výrazný vplyv aj otvorená vojna medzi Ukrajinou a Ruskom. Zamestnaní utečenci môžu prispieť k rastu ekonomiky. Do štátnej kasy sa čiastočne vráti podpora utečencom vo forme daní a odvodov. Okrem toho, väčšina prichádzajúcich sú matky s deťmi. Práve táto skupina obyvateľstva môže pomôcť znížiť mieru nezamestnanosti v práci na skrátenej úväzok.⁸⁰

4.4 Prognóza

⁸⁰KEÚČIK, Miroslav, *Pomáhať utečencom sa oplatí*, 13.2.2023, dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/58/Komentar_makroutecenci_20230213_web.pdf

Na základe ekonomických cyklov môžeme v krajinách V4 najbližšie roky očakávať zníženie miery inflácie. Z krátkodobého hľadiska bude miera inflácie v najbližších rokoch klesať k jednociferným hodnotám. Vzhľadom na zotavovanie sa z pandémie aj vojny môžeme čakať hospodársky rast krajín, takže rast HDP.

Z dlhodobého hľadiska zasiahne štáty s nízkou mierou pôrodnosti a vysokým vekovým priemerom obyvateľstva krajiny úbytok obyvateľstva i pracovnej sily. Krajiny V4 budú musieť byť otvorenejší voči pracovnej migrácii pre správne fungujúci dôchodkový systém. Fenoménom súčasnosti je umelá inteligencia, ktorá môže taktiež zapríčiniť zvýšenie miery nezamestnanosti. Z dlhodobého hľadiska bude potrebovať slovenská ekonomika nový model, keďže nemôže naďalej stáť len na lacnej pracovnej sile. Zmena by sa mala stavať na vzdelanosti, keďže sme v rámci investícií do vývoja a výskumu zaostali. Veľmi nás v súčasnom stave ovplyvňuje výška energií, keďže v automobilovom priemysle minieme veľmi veľa energií, či už elektrickej alebo aj pohonných hmôt. Toto môžeme zmeniť práve novým ekonomickým modelom zameraným na vývoj a výskum.

Z dlhodobého hľadiska by mohlo pomôcť znižovaniu miery inflácie v krajinách V4, no i v celej EÚ, väčšia prepojenosť v otázke elektrickej energie. Krajiny, ktoré disponujú veľkým objemom elektrickej energie by mohli nadbytočnú energiu vďaka lepšej prepojenosti lepšie distribuovať ostatným krajinám Európskej únie, čím by sme zabránili problému plateniu zbytočne vysokej ceny za energiu v krajinách, kde je nedostatok zdrojov na výrobu. V súčasnosti sa mení prístup štátov v otázke zelenej ekonomiky a preto v najbližších rokoch po vzore Nemecka môžeme očakávať snahu o zlepšenie životného prostredia.

Záver

Témou bakalárskej práce je makroekonomické porovnanie a hodnotenie vývoja krajín Vyšehradskej štvorky. Konkrétne sledujeme vývoj hrubého domáceho produktu, inflácie a nezamestnanosti v strednodobom časovom horizonte od roku 2010 až po súčasný stav. Bližšie sledujeme prelom druhého a tretieho desaťročia 21. storočia, ktorý zasiahla pandémia COVID-19. Okrem pandémie zasiahol ekonomiku aj otvorený vojenský konflikt medzi Ukrajinou a Ruskom.

Slovenská republika je súčasťou mnohých nadnárodných organizácií. Jednou z nich je aliancia stredoeurópskych krajín, ktorá nesie názov Vyšehradská štvorka. Súčasťou tejto skupiny sú krajiny Česko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko, ktoré majú podobné geografické charakteristiky a historické pozadie. Naše srdce bije práve pre túto krajinu a považujeme za dôležité sledovať jej hospodársky vývoj. Vďaka aliancii V4 si môžeme vybudovať silnú pozíciu a vybudovať si dôveru ostatných štátov. Úspech v regionálnom kontexte nám poskytuje pevný základ, vďaka ktorému môžeme presadiť svoje záujmy aj na vyššej úrovni, napríklad v rámci Európskej únie. Práve z týchto dôvodov je V4 zaujímavým objektom skúmania.

Z analýzy vývoja HDP môžeme usúdiť, že Poľsko dosahuje najvyššiu mieru rastu HDP z krajín V4. Zatiaľ čo v roku 2010 bol rast HDP per capita nižší ako priemer EÚ, po 10 rokoch už krajiny dokázali tento priemer prekonať. V Poľsku sa nepotvrdili ani obavy o Brexite, ktorý mohol spôsobiť výrazné problémy najmä v súvislosti s poľským exportom a príjmov Poliakov pracujúcich v zahraničí. Pandémia spôsobila síce medziročné zníženie tempa rastu reálneho HDP, ale nezastavila krajiny V4 v prekonávaní priemeru EÚ. Slovensko a Česko sa z pandémie spamätávajú pomalšie ako ostatné krajiny V4. Príjem zahraničných investícií a nové technológie v Maďarsku prispievajú k rastúcej miere produktivity a tempu rastu HDP. Poľsko však patrí ku krajinám s najnižšou mierou pôrodnosti z krajín EU a tak môžeme v najbližších rokoch očakávať zníženie tempa rastu HDP. Toto môžeme sledovať v Maďarsku, ktoré v roku 2010 výrazne zaostávalo v pôrodnosti z krajín V4 a v roku 2020 predbehlo priemer EÚ. V Maďarsku má teda vplyv na rast HDP aj vyššia pôrodnosť.

V rokoch 2010 až 2015 panuje v Európe dezinflácia. Na Slovensku a v Česku sledujeme dokonca defláciu, pričom priemer krajín Európskej únie bol v tomto roku 0,1%. Začiatkom roka 2020, kedy začala pandémia, ceny tovarov a služieb klesali. Dôvodom bol najmä klesajúci dopyt na strane spotrebiteľa spôsobený pandemickými opatreniami. Po pandemickej recesii sa hospodárstvo opäť začalo obnovovať, čo môžeme vidieť na rastúcom HDP i rastúcej inflácií.

Okrem dopytového šoku pôsobí na rast cien aj vysoká cena energií. Na strane spotrebiteľa vznikajú problémy ako napríklad drahšia doprava, ktorá sa taktiež prejavuje v cene tovarov a služieb. Vojna na Ukrajine, ktorá začala v prvom štvrtroku 2022, neprispela k zníženiu miery inflácie. Naopak, ceny tovarov a služieb sa zvyšujú. Krajiny V4 pociťujú väčší vplyv vojny ako ostatné krajiny V4 najmä kvôli geografickej blízkosti. Najvyššiu mieru inflácie z krajín V4 má počas sledovaného obdobia Maďarsko. Dôvodmi môžu byť problémy s výrobou a exportom poľnohospodárskej produkcie, závislosť na dovoze energií, či znehodnocovanie maďarskej meny. Výrazný vplyv na mieru inflácie majú podľa maďarského premiéra Orbána v roku 2022 aj sankcie voči Rusku vyplývajúce z vojny.

Najvýznamnejší vplyv na infláciu majú energie a potraviny, ktoré tvoria takmer polovicu výdavkov domácností. V roku 2010 bola vysoká inflácia energií najmä z dôvodu zvýšeného dopytu v rastúcich ekonomikách Ázie. Vysoké ceny podnietili hľadať nové ropné zdroje. Vďaka novým baniam v Amerike a pasivite OPEC-u panuje vysoká ponuka. Inflácia sa následne pohybovala v rozmedzí od 2% do 5%. V roku 2020 zasiahla svet pandémia, kvôli ktorej cena energií opäť klesala. V krajinách V4 je nižšia miera inflácie energií ako je priemer EÚ. Najnižšie ceny elektrickej energie môžeme dlhodobo sledovať v Poľsku, ktoré má dostatok zdrojov jej tvorbu a je nezávislá od Ruska. Slovensko je taktiež krajinou s nízkou mierou inflácie energií najmä vďaka svojej geografickej polohe, kedy je akousi energetickou „križovatkou“. V roku 2022 v krajinách V4 prebiehali fiškálne opatrenia pre stanovenie cenového stropu za energie. Vo vývoji miery inflácie pohonných látok sa vymyká Maďarsko v roku 2022. Maďarská kontroverznosť v dodávke ropy od Ruska sa príliš nevyplatila a zastropovanie cien spôsobilo fyzický nedostatok benzínu a opatrenie malo opačný efekt. Vysokú závislosť od dodávky zemného plynu pocítilo v roku 2022 najviac Česko, kedy cena zemného plynu vzrástla medziročne až o 140%.

Inflácia potravín v krajinách V4 preyšuje priemer EÚ, pričom vývoj nezasiahol od roku 2015 žiadny výrazný výkyv. Našu pozornosť opäť upúta Maďarsko, ktoré je významným exportérom potravín, najmä nespracovaných. V roku 2022 zasiahlo krajinu obdobie sucha, čím sa stalo krajinou s najväčšou infláciou v potravinárskom sektore zo všetkých krajín Európskej únie a inflácia obilnín dosiahla na konci roku 2022 až 65%. Počas pandémie museli mnohí chovatelia preriediť stáda čím sa znížila produkcia mlieka, vajec, mäsa a odrazilo sa to aj v cenách ostatných potravín. Okrem pandémie pôsobí na cenu aj blokovanie vývozu Ukrajinských obilnín, najmä slnečníc. Inflácia služieb je vyššia ako priemer krajín EÚ. Počas pandémie vyniká Poľsko, kedy inflácia služieb dosiahla 8%. Takýto výkyv spôsobil finančný sektor, konkrétne nízke bankové poplatky v roku 2018, ktoré sa prejavili do inflácie v roku 2022.

Celková miera nezamestnanosti v krajinách V4 sa zlepšuje, pričom v krajinách V4 v roku 2019 patrila k jedným z historicky najnižších. Najvyššia miera nezamestnanosti z krajín V4 patrí dlhodobo Slovensku a najnižšiu môžeme dlhodobo pozorovať v Českej republike, ktorá v poslednom období zažíva príliv podnikateľov zo Slovenska vďaka reformám zlepšujúcim podnikateľské prostredie. Maďarské nízke sadzby dane z príjmov právnických osôb spôsobujú prílev zahraničných investícií. V roku 2020 rastie nezamestnanosť kvôli pandémie COVID-19. Po skončení pandémie vidíme klesajúci trend v miere nezamestnanosti aj pri mladých ľuďoch od 15 do 24 roku života, avšak najhoršie výsledky má opäť Slovensko. Zaujímavým fenoménom v pracovnom trhu krajín V4 je práca part-time keďže všetky krajiny Vyšehradskej štvorky výrazne zaostávajú za priemerom Európskej únie, najmä z dôvodu priemyselného ekonomického modelu a spomínanej nezamestnanosti mladých. V súčasnosti má na zamestnanosť vplyv aj otvorená vojna a zamestnaní utečenci môžu prispieť k rastu ekonomiky. Pandémia priniesla aj ďalší fenomén, konkrétne zvýšenie práce z domu. V roku 2019 pravidelne pracoval z domu približne jeden z dvadsiatich pracovníkov a v prvom polroku 2020 to bol približne 1 z 3 pracovníkov. V mnohých krajinách EÚ viac ako 50% pracujúcich nemalo pred pandemiou žiadne skúsenosti s prácou na diaľku.

V roku 2022 dosiahla inflácia svoj vrchol a krátkodobého hľadiska môžeme čakať zníženie miery inflácie k jednociferným hodnotám. Znižovanie inflácie bude prudké a prejaví

sa najmä postupne utíchajúca vojna, pričom môžeme očakávať aj výrazný rast HDP. Z dlhodobého hľadiska by malo prísť k vyššej pôrodnosti najmä na Slovensku a v Poľsku po vzore Česka. Otázkou nezamestnanosti môže zhoršiť aj vývoj umelej inteligencie. Slovensko by malo začať meniť ekonomický model zo súčasného priemyselného na model založený na inováciách a vzdelanosti, keďže sme v otázke investícií zaostali a príliš veľa spotrebujeme na energie, ktoré sú veľmi volatilné. Okrem toho tento model je protichodný voči zelenej ekonomike, ktorú zavádzajú vyspelé ekonomiky a môže prispieť z dlhodobého hľadiska k zníženiu miery nezamestnanosti.

Prínosom práce je vykonaná podrobná analýza, ktorá môže prispieť k identifikovaniu problémov i silných stránok krajín Vyšehradskej štvorky, zároveň aj k správnej voľbe politiky do najbližších rokov. V závere je možné konštatovať, že krajiny V4 sa výrazne neodchýľujú od priemeru krajín Európskej únie vo vývoji. Zároveň môžeme sledovať efekt nízkeho dopytu aj ponuky, ktoré možno sledovať počas ekonomického cyklu, ktorý ovplyvňujú výkyvy ako pandémie či vojna.

Zoznam použitej literatúry

ATRADIUS, *Country report Poland 2018*, dostupné na: <https://group.atradius.com/publications/country-report-cee-poland-2018.html>

BUKOWSKI, Pavel, *Poland's economy in the pandemic*, 18.10.2021, dostupné na: <https://blogs.lse.ac.uk/covid19/2021/10/18/polands-economy-in-the-pandemic/>

CANSU Dilek, *eCommerce Stores Before and After COVID-19*, 2021, dostupné na: <https://segmentify.com/blog/ecommerce-stores-before-and-after-covid-19/>

ČTK, *Maďarská vláda predlžuje zastropovanie cien pohonných hmôt a základných potravín o tri mesiace*, dostupné na: <https://hnonline.sk/finweb/zahranicna-ekonomika/96041808-madarska-vlada-predlzuje-zastropovanie-cien-pohonnych-hmot-a-zakladnych-potravin-o-tri-mesiace>

DE GAETTANO, Giovani, *Inflation – What Does the Academic Research Say?*, dostupné na internete: <https://www.man.com/maninstitute/inflation-what-the-academic-research-says>

ECB, *Náš cieľ cenovej stability a revízia stratégie menovej politiky*, dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/home/search/review/html/price-stability-objective.sk.html>

ECB, *Prečo je inflácia v súčasnosti taká vysoká?*, dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/high_inflation.sk.html

ECB, *The year at a glance*, dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.en.html>

ECB, *Výročná správa 2020*, dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.sk.html#toc4>

ECB: *Stručný pohľad na minulý rok*, dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ar2020~4960fb81ae.sk.html#toc4>

ESTEFANIA, Cohn-bech, *Drivers of inflation: Hungary*, dostupné na: <https://www.imf.org/en/Publications/selected-issues-papers/Issues/2023/02/27/Drivers-of-Inflation-Hungary-530224>

EU EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND, *Hungarian measures to contain COVID-19 pandemic*, dostupné na: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/innobridge/news/news-article/10682/hungarian-measures-to-contain-covid-19-pandemic/>

EUROPEAN CENTRAL BANK, *What is inflation*, 2023, dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.en.html

EUROSTAT, *Glossary: Unemployment*, dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unemployment>

EUROSTAT, *Labour force*, dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Labour_force

EUROSTAT, *People outside the labour force*, dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:People_outside_the_labour_force

FLORA GARAMVOLGYI, *Viktor Orbán's political allies in Hungary in sights of US sanctions*, dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/13/viktor-orbans-political-allies-in-hungary-in-sights-of-us-sanctions>

GAZZANI, Andrea, *The impact of the war in Ukraine on energy prices: Consequences for firms' financial performance*, dostupné na: <https://cepr.org/voxeu/columns/impact-war-ukraine-energy-prices-consequences-firms-financial-performance>

HERRITY, Jeniffer, *The Pros and Cons of Working From Home*, dostupné na: <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/the-pros-and-cons-of-working-from-home>

HSF, *Main indicators of the visegrad group countries*, dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/d436c8d1-bb2b-44e2-97d61753a9d52ebc/V4_21_MRpublika_EN.pdf?MOD=AJPERES&CVID=on4YFC2&CVID=on4YFC2&CVID=on4YFC2

<https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/what-triggered-oil-price-plunge-2014-2016-and-why-it-failed-deliver-economic-impetus-eight-charts>

<https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-deflation/#:~:text=Deflation%20is%20the%20overall%20decrease,greater%20deflation%20and%20economic%20downturns.>

<https://www.vox.com/2014/12/16/7401705/oil-prices-falling>

IDNES CZ, *Česko snížilo závislost na ruském plynu na čtyři procenta, pomáhá LNG a Norsko*, dostupné na: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/rusko-plyn-lng-norsko.A230131_144923_ekonomika_akp

IŽIP, Roland, *Takto sa to robí, do psej matere! Vojna Matoviča so Sulikom pokračuje, no investície miznú*, dostupné na: <https://www.trend.sk/nazory-a-komentare/takto-to-robi-psej-matere-vojna-matovica-sulikom-pokrakuje-investicie-miznu>

JURIŠ, Robert, *Inflácia na Slovensku zostáva na úrovni 15,4 %, no predikcie do budúcnosti sú optimistickéjšie*, dostupné na: <https://www.finreport.sk/ekonomika/inflacia-na-slovensku-zostava-na-urovni-15-4-no-predikcie-do-buducnosti-su-optimistickejsie/>

JURIŠ, Robert, *Inflácia na Slovensku zostáva na úrovni 15,4 %, no predikcie do budúcnosti sú optimistickéjšie*, dostupné na: <https://www.finreport.sk/ekonomika/inflacia-na-slovensku-zostava-na-urovni-15-4-no-predikcie-do-buducnosti-su-optimistickejsie/>

KAT TRETINA, *What happening during a recession?*, 9.8.2022, dostupné na: <https://www.forbes.com/advisor/investing/what-happens-during-a-recession/>

KATE ASHFORD, *What Is Deflation? Why Is It Bad For The Economy?*, 14.2.2023, dostupné na:

KHRISTOPHER J. BROOKS, *Margarine and butter prices are soaring. Here's why.*, dostupné na: <https://www.cbsnews.com/news/inflation-margarine-butter-egg-prices-reason-why/>

KLÚČIK, Miroslav, *Pomáhať utečencom sa oplatí*, 13.2.2023, dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/58/Komentar_makroutecenci_20230213_web.pdf

KPMG, *Hungary Government and institution measures in response to COVID-19*, 2019, dostupné na: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2020/04/hungary-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html>

KULLOVÁ, Zuzana, *V Česku chcú živnostníkom zdvihnúť paušál. Hegerova vláda si vyháňa peniaze z kasy, ľudia utečú*, dostupné na: <https://www.trend.sk/financie/cesku-chcu-zivnostnikom-zdvihnut-pausal-polepsia-hegerova-vlada-vyhana-peniaze-kasy>

LISÝ, Ján et al. *Ekonomía*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 624 s. ISBN 978-80-7552-275-7.

LUKÁCS, András, *Fuel to the fire*, dostupné na: <https://theecologist.org/2023/jan/30/fuel-fire>

MFČR, *Loss carryback je levná a rychlá pomoc pro malé i velké firmy*, 29.5.2020, dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2020/loss-carryback-je-levna-a-rychla-pomoc-p-38611>

MH SR, R. SULÍK: *Prvé opatrenia na pomoc ekonomike sú rozumné a presne ciele*, 29.3.2022, dostupné na: <https://www.mhsr.sk/top/r-sulik-prve-opatrenia-na-pomoc-podnikatelom-su-rozumne-a-presne-cielene>

MILASI, Santo, *Telework in the EU before and after the COVID-19: where we were, where we head to*, dostupné na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2021-06/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf

MOLDICZ, Csaba, *Hungary economy briefing: The sources of inflation in Hungary*, dostupné na: <https://china-cee.eu/2022/10/18/hungary-economy-briefing-the-sources-of-inflation-in-hungary/>

MORVAY Karol, V polčase (?) koronakrízy. In Monitor hospodárskej politiky. vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2020, roč. 4, s. 12, ISN: 2453-9287.

MPSVAR, *Kurzarbeit od dnešného dňa aj na Slovensku*, 1.3.2022, dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/informacie-media/aktuality/kurzarbeit-od-dnesneho-dna-aj-slovensku.html>

MPSVAR, *Nový projekt Chyt' sa svojej šance podporuje vznik pracovných miest a rozbeh podnikania*, 11.10.2021, dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/informacie-media/aktuality/novy-projekt-chyt-svojej-sance-podporuje-vznik-pracovnych-miest-rozbeh-podnikania.html>

MPSVAR, *Prvá pomoc*, dostupné na: <https://www.pomahameludom.sk/>

MZV, *Program predsedníctva Slovenskej republiky vo Vyšehradskej skupine na obdobie 1. júl 2018 - 30. jún 2019*, dostupné na: <https://www.mzv.sk/documents/10182/276214/Program+predsedn%C3%ADctva+Slovenskej+republiky+vo+Vy%C5%A1ehradskej+skupine/c2477204-2386-4fdd-8d31-14efb64d20ae>

NBS, *Ekonomický a menový vývoj zima 2021*, dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/_publikacie/ekonomicky_menovy_vyvoj/2021/protected/emv_zima-2021.pdf

NBS, *Vojna a dopady na ekonomiku*, dostupné na: <https://nbs.sk/vojna-a-dopady-na-ekonomiku/>

NEJEDLÝ, Tomáš, *V Poľsku lacná, u nás drahá. Čo môže za rozdielne ceny elektriny v Európe?*, dostupné na: <https://www.forbes.sk/v-polsku-lacna-u-nas-draha-co-moze-za-rozdielne-ceny-elektriny-v-europe/>

OECD, *Economic surveys: Poland, 2020*, dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/a6ff3f1d-en/index.html?itemId=/content/component/a6ff3f1d-en>

OECD, *Gross domestic product, 2023*, dostupné na: <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm#indicator-chart>

ONGENA, Steven, *The price of war: Macroeconomic effects of the 2022 sanctions on Russia*, dostupné na: <https://cepr.org/voxeu/columns/price-war-macroeconomic-effects-2022-sanctions-russia>

Reinvested profit could become fully exempt from corporation tax, dostupné na: <https://2015-2019.kormany.hu/en/ministry-for-national-economy/news/reinvested-profit-could-become-fully-exempt-from-corporation-tax>

SBA, *Podpora zamestnanosti v období koronakrízy v SR a v okolitých krajinách*, 2020, dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/08/Podpora-zamestnanosti-v-obdob%C3%AD-koronakr%C3%ADzy-v-SR-a-v-okolit%C3%BDch-krajin%C3%A1ch.pdf>

SITA: *Vojna na Ukrajine dramaticky zmenila slovenskú ekonomiku. Podarí sa nám vyhnúť recesii?*, dostupné na: <https://sita.sk/vojna-na-ukrajine-dramaticky-zmenila-slovensku-ekonomiku-recesii-sa-vsak-podla-ekonoma-zrejme-vyhname/>

Slovákov čaká v obchodoch neprijemné prekvapenie: Všetko rekordne zdraželo, TOTO najviac!, dostupné na: <https://www.1.pluska.sk/rady-a-tipy/slovakov-caka-obchodoch-neprijemne-prekvapenie-vsetko-rekordne-zdrazelo-toto-najviac>

SOSTERO, Matteo, *Teleworkability and the COVID-19 crisis: a new digital divide?*, dostupné na: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2020-07/jrc121193.pdf>

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR, *Spotrebiteľské ceny a ceny produkčných štatistík*, 11.4.2023, dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/macroeconomic/prices/metadata!/ut/p/z0/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziA809LZycDB0NLEzNDQw8_YJDDQzCgg1CPI31C7IdFQH-Fh5/

TASR, *Chronológia ruskej agresie voči Ukrajine od anexie Krymu až po otvorenie vojny*, dostupné na: <https://www.trend.sk/spravy/chronologia-konfliktu-medzi-ruskom-ukrajinou-roku-2014>

TASR, *Situácia sa otočila, Maďari už chodia tankovať k nám. Na viacerých miestach sa minuli palivá*, dostupné na: <https://hnonline.sk/finweb/zahranicna-ekonomika/96054573-situacia-sa-otocila-madari-uz-chodia-tankovat-k-nam-na-viacerych-miestach-sa-minuli-paliva>

TASR, *Slováci sú najčastejšími zahraničnými vlastníkmi českých firiem*, dostupné na: <https://www.trend.sk/spravy/analyza-slovaci-su-najcastejшими-zahranicnymi-vlastnikmi-ceskych-firiem>

TASR, *Vojna na Ukrajine stopla vývoz slnečnicového oleja*, dostupné na: <https://www.teraz.sk/ekonomika/vojna-na-ukrajine-stopla-vyvoz-slnečni/615742-clanok.html>

TIM CALLEN, *Gross domestic product: an economy's*, dostupné na: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/Series/Back-to-Basics/gross-domestic-product-GDP>

TOROK, I; *The contribution of the Visegrad four automotive industry to economic growth, 2022*, dostupné na: https://www.jois.eu/files/6_1165_Torok.pdf

TVARDZÍK, Jozef, *Prečo má Slovensko takú vysokú nezamestnanosť?*, dostupné na internete: <https://www.trend.sk/spravy/preco-ma-slovensko-taku-vysoku-nezamestnanost>

UPSVaR, *Národný projekt „Nestráť prácu – vzdelávaj sa“*, dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/kn/aktualne-oznamy/narodny-projekt-nestrat-pracu-vzdelavaj-sa.html?page_id=1165703

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SR, *Slovensko zaznamenalo prvý potvrdený prípad ochorenia COVID-19*, 6.3.2020, dostupné na: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4061:slovensko-zaznamenalo-prvy-potvrdeny-pripad-ochorenia-covid-19&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

VIDOVIC, Luka, *Industries Most and Least Impacted by COVID-19 from a Probability of Default Perspective - January 2022 Update*, 11.2.2022 dostupné na: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/blog/industries-most-and-least-impacted-by-covid-19-from-a-probability-of-default-perspective-january-2022-update>

VLADA ČR, *Aktuální opatření na podporu ekonomiky*, dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>

VLADA ČR, *Vláda schválila miliardu pro program COVID-Sport*, dostupné na: <https://icv.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-miliardu-pro-program-covid-sport-181777/>

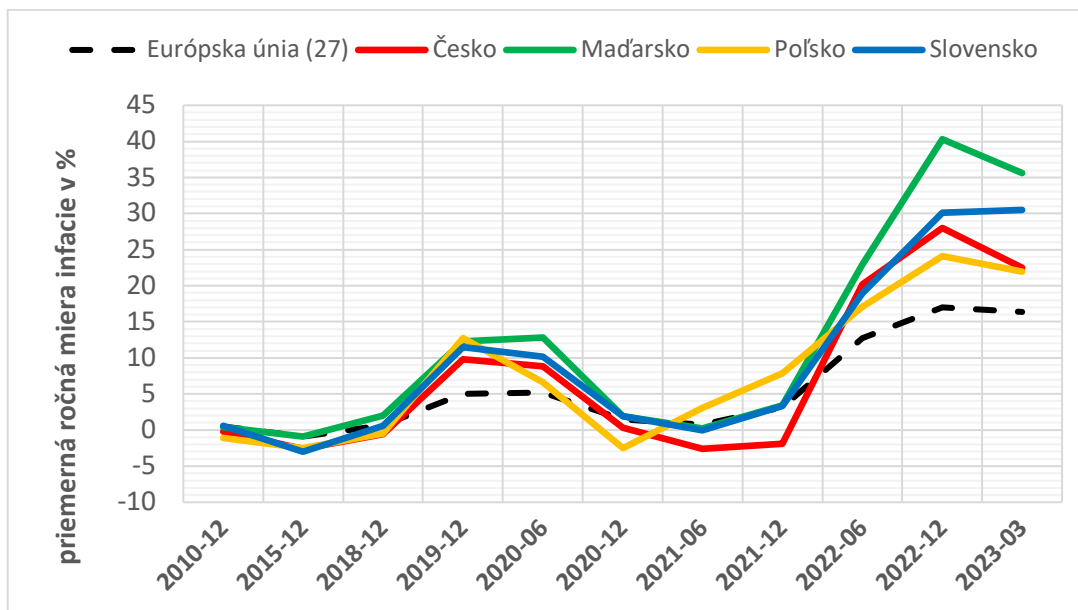
WORLD BANK, *Consumer price index*, dostupné na: <https://data.worldbank.org/imf/consumer-price-index-cpi>

WORLD BANK, *Metadata glossary*, dostupné na: <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/FP.CPI.TOTL>

YI-CHI WU, *The outbreak of COVID-19: An overview*, 12.2.2022, dostupné na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7153464/>

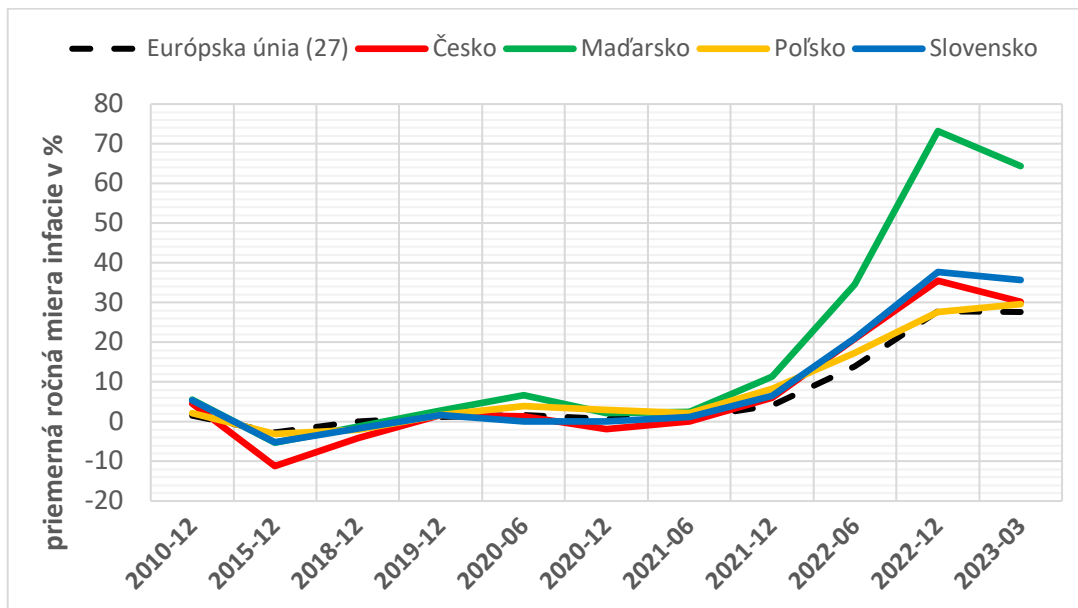
Prílohy

Graf 20. Mäso

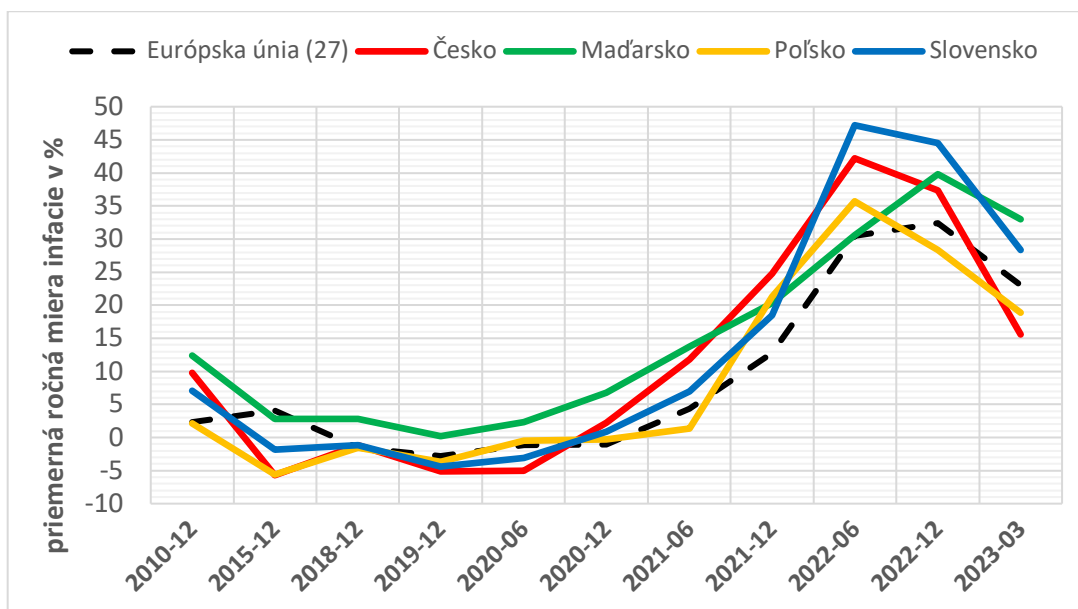
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Graf 21. Mlieko, vajcia, syry

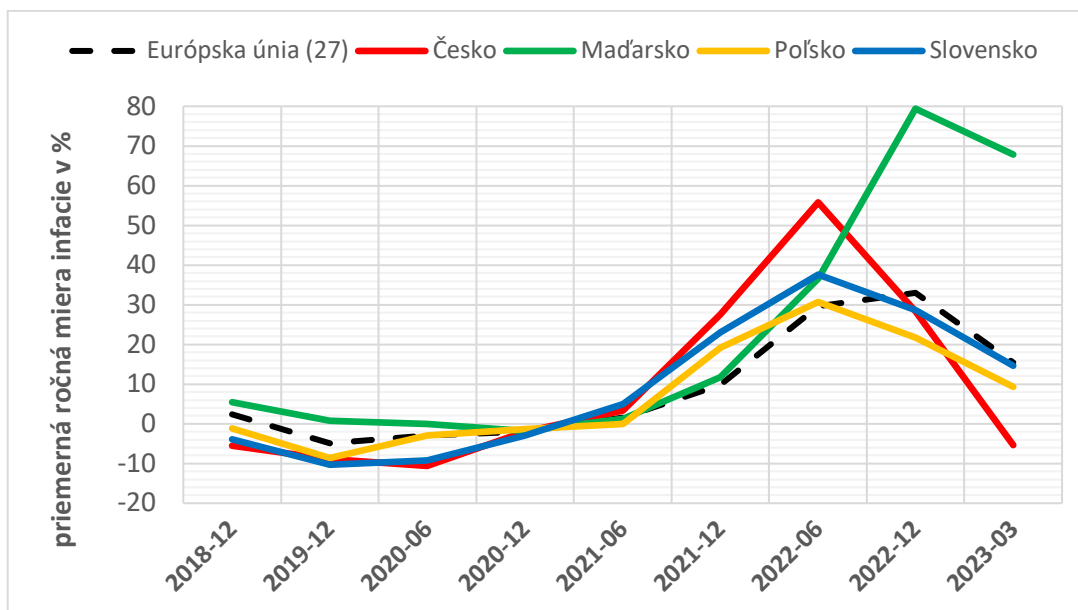
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Graf 22. Oleje a tuky

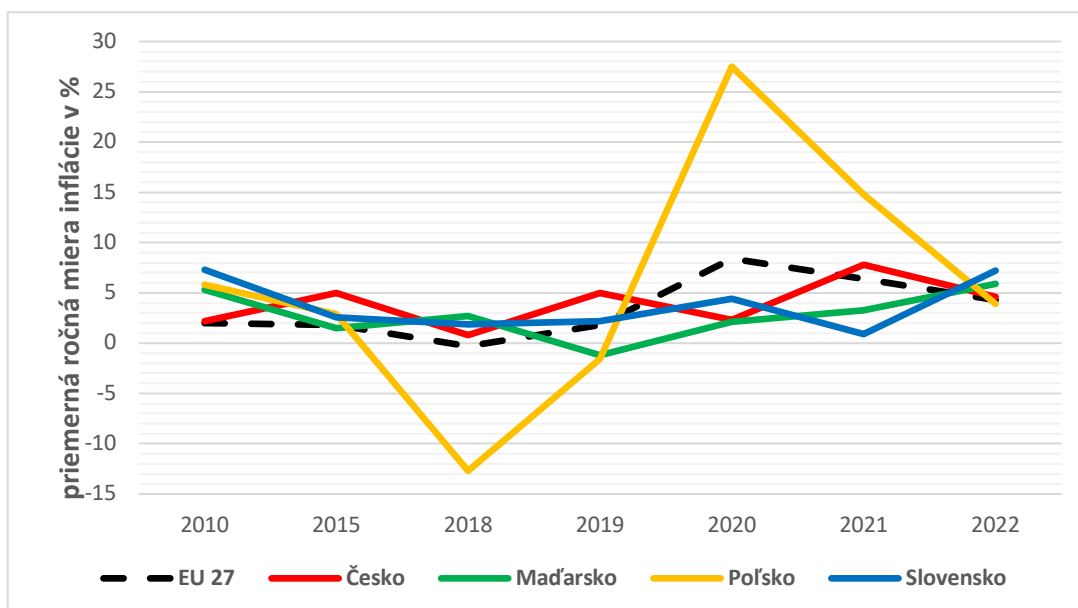
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Graf 23. Maslo

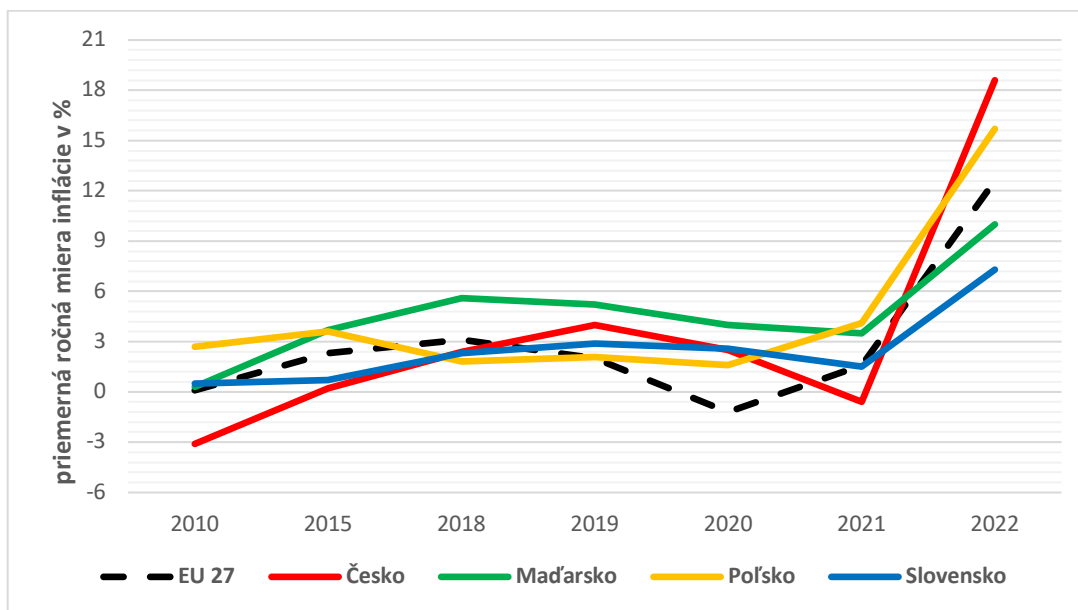
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Graf 24. Finančné služby

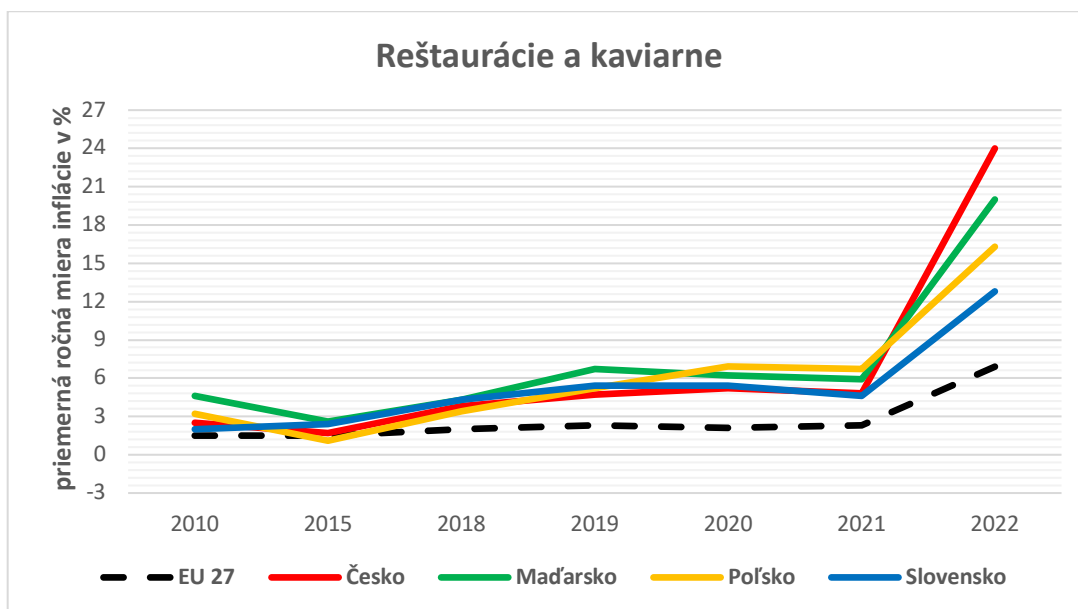
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Graf 25. Ubytovacie služby

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Graf 26. Reštaurácie a kaviarne

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie